

Povijesni pregled djelovanja Nacionalne knjižnice Australije

Šuvak, Martina

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:161139>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-06**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI
SMJER BIBLIOTEKARSTVO
Ak. god. 2021./2022.

Martina Šuvak

**Povijesni pregled djelovanja Nacionalne knjižnice
Australije**

Diplomski rad

Mentor: dr.sc. Ivana Hebrang Grgić, izv.

Zagreb, kolovoz 2022.

Izjava o akademskoj čestitosti

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je ovaj rad rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na istraživanjima te objavljenoj i citiranoj literaturi. Izjavljujem da nijedan dio rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada, te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

(potpis)

Zahvaljujem od srca svojoj najboljoj prijateljici Mateji, koja mi je bila istinska srdačna potpora u izradi ovoga rada i svojim kolegicama i kolegama iz Lotus bara na kontinuiranoj vjeri i podršci. Velika zahvala mentorici na dosljednom i kvalitetnom čvrstom vodstvu kako bih krenula ususret svojim snovima završetkom ovog diplomskog rada.

Sadržaj

Sadržaj	4
1. Uvod	1
2. Commonwealth kao porijeklo Nacionalne knjižnice Australije.....	3
2.1. Rane godine knjižnice.....	5
2.2. Parlamentarna knjižnica i obrazovanje knjižničara između dva svjetska rata.....	7
2.3. Knjižnica na današnjoj lokaciji	9
2.1.1. Smještaj zbirki, od osnutka do danas.....	12
2.1.2. Modernizacija i sustavi Nacionalne knjižnice Australije	17
2.2. Zakoni o knjižnicama iz 1960. i 1973. godine.....	19
2.3. Arhitektonski koncept Nacionalne knjižnice Australije	23
3. Organizacija i uređenje poslovanja Nacionalne knjižnice Australije.....	25
3.1. Ravnatelji NLA.....	25
3.1.1. Arthur Wadsworth	26
3.1.2. Kenneth Binns	26
3.1.3. Sir Harold Leslie White	27
3.1.4. Allan Percy Fleming.....	29
3.1.5. George Chandler.....	29
3.1.6. Harrison Bryan	31
3.1.7. Warren Horton.....	31
3.1.8. Janice Lillian Fullerton	32
3.1.9. Anne-Marie Schwirtlich	33
3.1.10. Marie-Louise Ayres	34
3.2. Zbirke NLA.....	35
3.2.1. Azijske zbirke.....	35
3.2.2. Plesna zbirka.....	36

3.2.3.	Zbirka sitnog tiska	37
3.2.4.	Domorodačka zbirka.....	37
3.2.5.	Zbirke rukopisa.....	38
3.2.6.	Zbirka kartografske građe.....	39
3.2.7.	Glazbena zbirka	39
3.2.8.	Zbirka novina.....	40
3.2.9.	Zbirka usmene povijesti	41
3.2.10.	Pacifička zbirka	42
3.2.11.	Zbirka fotografija i slika.....	43
3.3.	Čitaonice Nacionalne knjižnice Australije	44
3.4.	Odnos Nacionalne knjižnice Australije prema multikulturalnosti australskog stanovništva	45
3.5.	Publikacije koje objavljuju Hrvati u Australiji.....	46
3.6.	Uloga Nacionalne knjižnice Australije u procesu cjeloživotnog učenja	47
4.	Odnos Nacionalne knjižnice Australije prema knjižničnoj građi	49
5.	NLA i tehnološka dostignuća	50
5.1.	Arhiv Pandora	50
5.2.	Platforma za pretraživanje Trove.....	51
5.3.	NLA, knjižnični sustav i digitalizacija.....	52
6.	Ostale aktivnosti i djelatnosti Nacionalne knjižnice Australije.....	55
6.1.	Izdavačka aktivnost Nacionalne knjižnice Australije.....	55
6.2.	Financijsko pokroviteljstvo, programi i porezne inicijative.....	55
7.	Istraživanje korisničkog mišljenja o radu NLA kroz anketu putem društvenih mreža	57
7.1	Cilj, uzorak i metodologija	57
7.2.	Rezultati istraživanja	58
8.	Zaključak	62
9.	Literatura	63

Popis oznaka i kratica.....	71
Popis slika.....	73
Povijesni pregled djelovanja Nacionalne Knjižnice Australije	74
Sažetak.....	74
Summary.....	75

1. Uvod

Dugoročnim zalaganjem za postizanje uspjeha u svijetu knjižničarstva, NLA (National Library of Australia) se probila na svjetsku scenu kao jedna od najcjenjenijih knjižnica u području očuvanja kulturnog naslijeđa na nacionalnoj razini. Posjeduje bogatu povijest i tradiciju, što ju je oblikovalo u instituciju kakva je danas. Predstavlja neprocjenjivi kulturni i obrazovni baštinski resurs za australsko stanovništvo, zbog svoje misije i ustrajne borbe za očuvanje naslijeđa Australije u mnogim aspektima. Odgovorna je za mnoga postignuća u knjižničarskoj struci u Australiji, a pridonijela je i napretku knjižničarske struke na svjetskoj razini te danas služi kao jedan od uzora svjetskih knjižnica. Golemo zalaganje za razvitak Nacionalne knjižnice Australije i neiscrpna snaga u borbi za naslijeđe australskog stanovništva i osiguranje knjižničarske institucije na nacionalnoj razini, poslužilo je kao motivacija za izradu ovog diplomskog rada.

U radu će se kroz početna poglavlja prikazati porijeklo Nacionalne knjižnice Australije, korijen njezina nastanka koji je položio temelj za nacionalnu knjižnicu kakva je danas. Zatim će biti pojašnjeno formalno razdvajanje Nacionalne knjižnice od Parlamentarne knjižnice, Zakoni o knjižnicama iz 1960. i konsekvantni osnutak Nacionalne knjižnice Australije. Potom će uslijediti prikaz Nacionalne knjižnice Australije kroz sam njen smještaj i arhitektonski koncept. Kao uvod za upoznavanje s Nacionalnom knjižnicom Australije poslužit će interna organizacijska struktura i ugovor o funkcioniranju i poslovanju te kratak opis života i djelovanja svih glavnih ravnatelja knjižnice od njezina osnutka do današnjeg dana. Poblježe upoznavanje knjižnice i njezina rada načinit će se kroz povijesni pregled njezinog fonda.

Odnos knjižnice prema vlastitoj knjižničnoj građi prikazati će se kroz nedavne knjižnične akvizicije, plan upravljanja očuvanjem zbirke NLA (National Library of Australia) i novije zakonodavne akte te plan NLA u slučaju katastrofe. Potom će se prikazat interno uređenje NLA krenuvši od njenih čitaonica, knjižničnih usluga u ponudi NLA te inventivnost u radu s korisnicima. Kao neizostavan dio rada knjižnice bit će istaknut odnos knjižnice prema multikulturalnosti australskog stanovništva.

U kontekstu povijesnog razvitka i utjecaja novoga doba i informacijske tehnologije na poslovanje knjižnice, prikazat će se odnos knjižnice prema korisnicima, stvaranje i svrha australskog web arhiva i platforme - pretraživača NLA te njihova opća povezanost s knjižnicom, zalaganje za napredak, razvitak i sustavno poboljšanje rada knjižnice. U sklopu

istraživanja povijesnog pregleda Nacionalne knjižnice Australije neizostavno ćemo se morati dotaknuti aspekta digitalne prisutnosti i rada NLA na digitalizaciji i integraciji digitalne tehnologije u poslovanje, kao i njihovo najefikasnije iskorištavanje i najefektivniji mogući razvoj. Budući da su korisnici esencija svake knjižnice kao primarni uživatelji knjižnične građe, bit će prikazan i pojašnjen odnos NLA prema knjižničnim korisnicima te će se u sklopu toga provesti istraživanje zadovoljstva korisnika radom NLA kroz provedbu i analizu ankete uz pomoć društvenih mreža Facebook i Twitter te kritičke analize prisutnosti NLA na navedenim društvenim mrežama.

Kroz povijesni pregled rada NLA također će se prikazati marketinški i pravni aspekti poslovanja knjižnice na nacionalnoj razini, pristup otvorenom tržištu te izdavačka aktivnost. Neizostavno će biti prikazan jedan od pravnih aspekata ustroja rada knjižnice poput Vijeća knjižnice i njegove transparentnosti u poslovanju. Za djelomično razumijevanje uspješnosti rada knjižnice morat će se pojasniti korištenje financijskih sredstava NLA i aspekt suradnje s drugim institucijama.

U završnim poglavljima rada obraditi će se tema cjeloživotnog učenja u Nacionalnoj knjižnici Australije i načinu njegove provedbe te planovi za razvitak i poboljšanje u kontekstu utjecaja informacijsko – komunikacijske tehnologije modernoga doba. Također, kako bi se prikazala involviranost knjižnice u rad s korisnicima, za kraj će se svrnuti pažnja na moguće načine pružanja potpore Nacionalnoj knjižnici Australije u njenom radom i borbi za očuvanje i pružanje uvida u kulturno naslijeđe Australije.

2. Commonwealth kao porijeklo Nacionalne knjižnice Australije

Prema izvješću poručnika Jamesa Cooka, britanske vlasti su 1770 - ih razvile planove za kolonizaciju Australije i uspostavu kažnjeničke kolonije na novom teritoriju. Svrha osnivanja kažnjeničke kolonije bilo je proširenje britanskog carstva, smanjenje prenapučenosti britanskih zatvora, potvrđivanje prevlasti Velike Britanije nad drugim kolonijalnim silama te uspostava novog kolonijalnog sjedišta u Australiji. Kapetan Arthur Phillip i 1500 osuđenika, posada, marinci i civili stigli su do uvale Sydney Cove -a 1788. godine, čime je označeno novo poglavlje australske povijesti.¹

Australija je osnovala parlamentarnu vladu sredinom devetnaestoga stoljeća, kao i svoje državne Parlamentarne knjižnice, 1850-ih i 1860-ih godina, zadržavši svoju državnu strukturu, uz postojeće državne parlamente. U početnom razdoblju rada Parlamentarnih knjižnica koje su se sastojale od malih zbirki uglavnom namijenjenih za referentno korištenje, knjižnicu su vodili službenici Parlamenta. Za potrebu stvaranja i rasta zbirki važno je bilo izgraditi odgovarajuće i namjenske zgrade, kako zbog potrebe, tako i poradi izgleda koji će odgovarati stvorenoj ustanovi. Knjižnice namijenjene Parlamentu, građene u 19. stoljeću, najčešće su znale u svoju strukturu ukomponirati formalne čitaonice značajne veličine u namjeri iskazivanja veličanstvene svrhe i dostojanstva Parlamentarne službe i knjižnice. Nakon gradnje, u fazi osnivanja najvažnije je bilo pribavljanje i osiguranje proračuna knjižnice na godišnjoj bazi, kojom bi se pokrivali svi troškovi rada knjižnice od plaća za kvalificirano knjižnično osoblje, do novca za nabavku nužne knjižnične građe. Početna faza izgradnje zbirki usredotočavala se na ispunjene zadaće prikupljanja svrsi Parlamenta kojoj služi, što je podrazumijevalo prvenstveno nabavu građe vezane uz parlamentarne informacije, evidenciju plenarnih postupka i zabilježenih faza u stvaranju pojedinih zakona i zakonodavnih akata. Zbirke Parlamentarne knjižnice u Melbourneu često su uključivale zakonodavne akte i propise raznih drugih bitnih područja nadležnosti Parlamenta, počesto dobivane knjižničnom razmjenom.²

Knjižničari Parlamentarne knjižnice Australije u Melbourneu donekle su bili pod pritiskom da uredi knjižnicu koja bi služila ne samo u parlamentarne svrhe, već da određeni manji dio zbirke bude zabavnog i popularnog karaktera, za razonodu parlamentarnih

1 Harris, John. Hiding the Bodies: the myth of the humane colonisation of Australia. // Journal of Aboriginal History. Vol. 27, Str. 79-104.

2 IFLA. The development of parliamentary libraries: Illustrated by examples from the New Zealand Parliamentary Library and others. URL: <https://www.ifla.org/past-wlic/2009/90-fraser-en.pdf> (1.6.2021.)

službenika uz želju za služenjem široj Australskoj javnosti. Postajući nacionalnim resursom Parlamentarna knjižnica Australije, kao dobro opremljena knjižnica od značaja, u određenim crtama počela je nalikovati u smjeru svojih kretanja, i narodnoj knjižnici. Dodatne funkcije međuknjižnične koordinacije i arhiviranja, bile su početni pokazatelj potrebe za osnutkom odvojene Nacionalne knjižnice, koja bi bila usredotočena na služenje cijele zemlje i koordinaciji svih potrebnih knjižničnih aktivnosti. Dio pritiska koji je padao na Parlamentarnu knjižnicu jest konkurencija s drugim državnim knjižnicama, što je pak ovisilo o njihovoj opremljenosti i razini usluge koje su mogle pružati. Parlament Australije je u početku bio stacioniran u Melbourneu (Slika 1).³

Slika 1: Dom Parlamenta Melbourne , 1900. godine, fotografija iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030219234203/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (1.6.2021.)

Parlamentarna knjižnica *Commonwealtha*⁴ osnovana je 1901. godine u Melbourneu kako bi služila novo formiranom Federalnom Parlamentu Australije (Slika 2). Dva Doma Parlamenta odabrala su Knjižnični odbor koji je bio odgovoran za uspostavljanje Parlamentarne knjižnice *Commonwealtha*. Iako je vlada *Commonwealtha* imala mogućnost koristiti Parlamentarnu knjižnicu države Viktorije, uskoro je shvatila potrebu za napretkom (kao i prostorom i razdvajanjem) te se nakon nekog vremena knjižnica razvila u ne samo jaku

3 IFLA. The development of parliamentary libraries: Illustrated by examples from the New Zealand Parliamentary Library and others. URL: <https://www.ifla.org/past-wlic/2009/90-fraser-en.pdf> (1.6.2021.)

4 Također zvan Commonwealth Nacija (1931.do 1949), Commonwealth poslije 1949. godine, jest slobodno udruženje suverenih država koje čine Ujedinjeno Kraljevstvo i njegove određene bivše kolonije te dr. države koje su odlučile održavati prijateljski savez i suradnju, a priznaju britanskog monarha kao simboličnog voditelja udruženja Commonwealth. Nema formalni ustav ili podzakonske akte.

Parlamentarnu knjižnicu Australije, već i u Nacionalnu knjižnicu. Od 1901. do 1927. godine Federalni Parlament Australije nalazio se i radio u zgradi Parlamenta države Viktorije u Spring ulici u Melbourneu. Iako su zajednički uspjele funkcionirati, vladi Australije bilo je očigledno da su se trebale početi vršiti radnje koje bi osigurale kasnije razdvajanje knjižnica. Knjižnični odbor je 1907.godine dao izjavu prema kojoj je obznanio da ima na umu stvaranje velike i Australiji dostojne Nacionalne knjižnice, po uzoru na američku Kongresnu knjižnicu, kada se Parlament preseli u glavni grad; prikupljajući u međuvremenu knjižničnu građu i materijale za knjižnicu.

Slika 2: Interijer Parlamentarne knjižnice, Dom Parlamenta u Melbourneu prije 1927. godine, fotografija iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html>
(1.6.2021.)

2.1. Rane godine knjižnice

U ranim godinama rada knjižnice, stvaranje zbirke bio je jedan od najurgentnijih prioriteta te je knjižnica objavila nekoliko izdanja *Klasifikacijskog sustava* kreiranog od strane Melvillea Deweya. Jedna od najranije nabavljenih knjižničnih zbirki bila je zbirka Petherick, dio jedinstvene i cjelovite Pacifičke zbirke. Prikupljanju zbirki pripomoglo je formiranje Zakona o autorskom pravu, usvojenog 1912. godine u Australiji, koji je uredio pitanje obveznog primjerka koji su od tada izdavači morali slati knjižnici za svaku objavljenu knjigu u zemlji. Bibliografija *Povijesni zapisi Australije* važna je jer je prvi sveobuhvatni indeks primarnih izvora knjižne i neknjižne građe, nastao između 1914. i 1925. godine, kada je knjižnica počela preuzimati nacionalnu ulogu kroz objavljivanje navedenih zapisa. Knjižnične zbirke brzo su se proširile izvan parlamentarne knjižne građe, izrazivši time težnju za nacionalnom knjižnicom. Prelazak od Commonwealth Parlamentarne knjižnice do

Nacionalne knjižnice Australije, započeo je 1923. godine, povijesno najznačajnijom nabavom *Dnevnika pothvata Kapetana Cook-a*.⁵

Po završetku izgradnje i uređenja Doma Parlamenta, Parlamentarna knjižnica Commonwealtha preselila se 1927. godine u Canberru. Prethodno doseljenju u novi prostor u Canberri, bilo je problematično pripremati pakiranje i preseljenje više od stotinu tisuća knjiga, a najproblematičnijim se pokazao transport građe (Slika 3).

Slika 3: Andrew Osborn (lijevo) s dva nepoznata muškarca. Prva spremljena kutija knjiga ukrcana za premještaj knjižnice u Canberru 1926. godine, fotografija iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html>

(1.6.2021.)

5 Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Birth of a Library.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (1.6.2021.)

Kenneth Binns koji je bio zadužen za preseljenje knjižnice je ukratko opisao selidbu 1927. godine, istakavši problem transporta željeznicom u nedostatku drugih opcija te poteškoće prenošenja tako velikog broja sanduka s građom (Slika 4).⁶

Slika 4: Knjižnično osoblje čeka dolazak knjižnične građe iz Melbournea, fotografija iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (1.6.2021.)

2.2. Parlamentarna knjižnica i obrazovanje knjižničara između dva svjetska rata

Otvaranjem Doma Parlamenta (kojeg su činila dva spojena Doma Parlamenta iz Melbournea) 1927. godine, potaknut je razvoj glavnog grada, ekonomski i gospodarski, jer se 1930- ih glavni grad sastojao od svega desetak predgrađa s tri okolna trgovačka centra, jednog kina i svega četiri kafića. Canberra se kasnije počela naglo razvijati kao grad te je morala resursima i gradskim sadržajima zadovoljiti brzo rastuću populaciju. Određeni hoteli i hosteli bili su prilagođeni kako bi mogli smjestiti radnike poput javnih službenika, političara, učitelja i dr. dužnosnika (Hostel Brassey House, Hotel Kurajong, Gorman House i hotel Canberra).

Preseljenjem je Federalni Parlament imao vlastitu zgradu i vlastitu knjižnicu. Uskoro se Parlament suočio s problemom rastućih zbirki knjižne građe, za koji se smatralo da nosi nacionalnu važnost. Tek je 1936. godine Nacionalna knjižnica dobila svoj vlastiti dom na Aveniji Kings. Kada je 1928. godine Binns naslijedio titulu glavnog knjižničara, počeo je okupljati tim stručnjaka u najboljem interesu rada i razvitka knjižnice, koji se sastojao od mladih diplomiranih knjižničara Laurie Fitzhardinge (pristigla 1934. godine), Clifforda Brumestera (1935.godine), Pauline Fanning (1936.godine) i Larrya Lakea (1937. godine) Muškarci i žene bili su nejednako plaćeni za isti posao u 1930 - ima, žene su primale znatno

6 Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Bush Capital Pioneers.
URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (1.6.2021.)

manju plaću i nisu mogle biti stalno zaposlene u javnoj službi ako su bile udane. Također, u tadašnje doba cenzura je bila problem i za knjižnice i za cijelu zemlju. Naravno, mora biti spomenut pristrani kriterij i odnos glavnog knjižničara Kennetha Binnsa, koji je navodno prema fotografijama birao zaposlenice, procjenjujući žene koje imaju najmanje šanse za udaju.⁷

Preporuku za održavanje satova knjižničarske ekonomije/gospodarstva 1896. godine dao je H. C. L. Anderson, kao glavni knjižničar Narodne knjižnice New South Wales, na konferenciji Library Association of Australia. Također je preporučio da članovima konferencije da promisle o uspostavi nacionalnih ispita koje bi provodila Library Association of Australia. Knjižničar i pisac Morris Miller je 1928. godine dao preporuke Library Association of Australia, prema kojima bi Državni knjižničarski odbori trebali biti odgovorni za obrazovanje u području knjižničarstva. Tek 1944. godine pokrenuto je održavanje satova knjižničarske ekonomije/gospodarstva, prema preporuci H.C.L.Andersona. Nakon što je Australian Library Association odbila razmotriti Munn - Pitt izvješće, knjižničari zabrinuti za knjižničarsku profesiju postali su uvjereni kako udruga zaista ne služi interesima knjižničarske struke. Knjižničari Munn i Pitt su 1935. godine preporučili ispite za knjižničarstvo Višeg razreda javnih službi New South Wales kao vodiče za razvoj školovanja knjižnica u Australiji te da skrbnici državnih knjižnica preuzmu privremenu odgovornost za školovanje knjižničarka (osim Queenslanda i Tasmanije).⁸

Izvješće Munna i Pitta doprlo je do šire javnosti jer ga je objavila ugledna institucija kao što je Australsko vijeće za istraživanje obrazovanja (Australian Council for Educational Research) te su neke preporuke u izvješću i provedene. Preporuke Munna i Pitta bile su pragmatične u svom razmatranju osnivanja sveučilišne knjižničarske škole, pa su posljedično i odbili ideju zbog ekonomskih razloga. Opće mišljenje knjižničarske zajednice Australije bilo je da bi se knjižničare trebalo unovačiti za rad u knjižničarskoj profesiji direktno nakon završetka srednje škole. Za obrazovanje u knjižničarstvu u Australiji najvažniji su državni akti kojima su osnovani knjižničarski odbori i vijeća, čime su lokalnim samoupravama dane ovlasti za otvaranje besplatnih narodnih knjižnica. Knjižničarski akti poslužili su državnim

7 Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Bush capital pioneers.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (2.6.2021.)

8 Keane, M.V. The Development of Education for Librarianship in Australia Between 1896 and 1976, with Special Emphasis Upon the Role of the Library Association of Australia. // The Australian Library Journal (May 1982). Str. 13. – 16.

knjižnicama kao poticaj za utemeljenje knjižničarskih škola i predavanja. Bivša Parlamentarna Knjižnica Commonwealtha tj. Nacionalna Knjižnica Australije je 1938. godine u svojim prostorijama pokrenula predavanja o knjižničarstvu i satove knjižničarstva, no samo za osoblje NLA. Svoju redovnu školu knjižničarstva NLA je otvorila 1946. godine. Diplomirani srednjoškolci bi pohađali jednogodišnji školski program kako bi postali knjižničari, nakon čega bi morali položiti kvalifikacijske ispite Australskog Instituta za Knjižničare (Australian Institute of Librarians), a u navedenu školu primani su i ne diplomirani srednjoškolci. NLA je nakon 1960. godine preusmjeravala učenike u Školu bibliotekarstva na Sveučilištu u Novom Južnom Walesu. Preddiplomske i postdiplomske studije knjižničarstva započeo je Canberra College of Advanced Education 1970. godine, nakon čega je NLA zatvorila svoju redovnu školu knjižničarstva. Redovna škola u Narodnoj knjižnici Novog Južnog Walesa radila je od 1939. do 1959. godine, a Škola u Narodnoj knjižnici Victoria radila je od 1949. do 1969. godine. Za završetak tromjesečnog tečaja knjižničarstva, sudionici bi dobili certifikat sposobnosti rada kao pomoćni knjižničari, a za završetak jednogodišnjeg programa sudionici bi dobili certifikat sposobnosti rada kao knjižničari. Snažan utjecaj na sadržaj i metode poučavanja knjižničarstva u Australiji imale su škole knjižničarstva u državnim i nacionalnim knjižnicama. Nastavni plan i program knjižničarskog obrazovanja 1942. godine sadržavao je osiguravanje i upravljanje bibliotekama, klasifikaciju i bibliografiju, odabir knjiga, nabavu i referentni rad, uz praktični rad.⁹

2.3. Knjižnica na današnjoj lokaciji

Svoj stalni smještaj Nacionalna knjižnica našla je na obali jezera Burley Griffin 1968. godine te ujedinila svoj fond razdvojenih zbirki iz okolice Canberre koji je tada obuhvaćao Azijsku zbirku, zbirke rukopisa, kartografske građe, slikovnu i fotografsku zbirku, zbirku rijetkih knjiga, novina, glazbe te efemernu građu. Knjižnična građa postala je dostupna kroz nove čitaonice efemerne građe, čitateljima i istraživačima, u ujedinjenom fondu jedne knjižnične zgrade. Opća referentna zbirka postala je dostupna kroz glavnu čitaonicu, a u pridruženoj projekcijskoj dvorani knjižnice gledali su se filmovi iz zbirke knjižnice te je prostor također služio za seminare i konferencije. Knjižnica se pobrinula da se urede prostori

9 Keane, M.V. The Development of Education for Librarianship in Australia Between 1896 and 1976, with Special Emphasis Upon the Role of the Library Association of Australia. // The Australian Library Journal (May 1982). Str. 13. – 16.

za izložbe i eksponate, knjižne kao i neknjižne građe. Od otvaranja knjižnice na novoj lokaciji, posjetitelji su imali prilike vidjeti besplatne izložbe i dobivati građu iz slikovne i fotografske zbirke na zahtjev. Zgrada knjižnice predstavljala je kulturni život Australije i interaktivnu ulogu same knjižnice u njenom kulturnom djelovanju, kao i svjedok kompleksnosti institucionalne suradnje. Važno je spomenuti kako se Nacionalna knjižnica Australije, od svojih početaka, bavila izdavačkom djelatnošću u sklopu napretka knjižnice. Pozicioniranjem Aleca Boltona kao izdavača 1970. godine u knjižnične publikacije unesena je nova snaga. Bolton je do svoje mirovine 1988. godine nadgledao *Program publikacija* knjižnice, ponajviše se usmjerivši na znatnu važnost zbirki rukopisa, kartografske građe te slikovne (i fotografske) zbirke. Knjižnični filmski program bio je izvorište bogatstva kulturnog života Australije u Canberri, kroz 1970 - e godine, sve do osnutka *Screen Sound Australija*, bivšeg *Nacionalnog filmskog i zvučnog arhiva* 1984. godine. Besplatno prikazivanje filmova posjetiteljima bio je iskaz mijenjanja politike NLA te obuhvata rada i pokušaja dopiranja do šire javnosti.¹⁰

Organizirano prikazivanje kulturnih, starih i novih filmova, dovelo je u knjižnicu drugačije i raznolike korisnike, osim znanstvenika i istraživača, što je dodatno obogaćivalo kulturni život Australije u Canberri. Krajem 1890 - ih izložbeni program knjižnice dobio je novi uzlet. Izložbeni programi knjižnice vođeni su od vremena Parlamentarne knjižnice u Melbourneu, ali su tek 1980 - ih postigli profesionalnu razinu, osnivanjem sekcije za brigu (kuratorstvo) i provođenje izložaba. Godine 1988. prikazana je prva izložba pod nazivom *Ljudi, tisak i papir*, a uslijedile su i druge jednako važne izložbe poput izložbi *Opsjednuti raj: Zbirka Rex Nan Kivell* (1998.) i *Svijet naopako: Australija 1788.-1830. godine* (2000.godine). Knjižnica je od 2001. godine krenula s planiranjem jedne od najambicioznijih izložaba do tada, izložbe *Treasures* iz velikih svjetskih knjižnica. Za tu izložbu bila je velikodušno posuđena građa iz zbirki mnogih najistaknutijih svjetskih knjižnica, a najimpresivnija knjižnična građa izložbe bili su *Svici s Mrtvog mora*, *Gutenbergova Biblija* i *Rukopis Alberta Einsteina*. Knjižnica je 1971. godine otvorila Regionalni ured u Jakarti zbog potrebe da se efikasnije raspolaze programom *Cooperative Indonesian Acquisitions programme* te zbog potrebe sakupljanja indonezijskih publikacija za Nacionalnu knjižnicu i dr. Australske i međunarodne istraživačke institucije. Svojom zbirkom knjižnica je priznavala važan status

10 Trove. Pandora archive. Our Nation s Album: Our heritage revealed.
URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

Indonezije kao svoga susjeda, no najodanija je ostala očuvanju Australskog identiteta, kroz zbirke političara, važnih ličnosti Australije, pomno odabranih tematskih te standardnih knjižničnih zbirki poput zbirki efemerne i kartografske građe, zbirki knjiga itd. Mnoge su zbirke političkih spisa izgrađene kroz okupljanje dokumenata, a neke su i bile cjelovite te bi pristizale u knjižnicu kao dar ili ostavština. Kroz njezino djelovanje, rastao je ugled Nacionalne knjižnice Australije kao repozitorija političke povijesti zemlje, kao i njen ugled čuvara književne povijesti Australije, pogotovo nakon 1975. godine kada su pribavljeni dokumenti ugledne australske spisateljice Christine Stead. Kasnih 1970 - ih također su rasle i glazbene te kazališne zbirke pribavljene kupnjom. Značajna nabava knjižnice za glazbenu zbirku bila je akvizicija zbirke australske kazališne skupine J.C. Williamsona, koja je pružila raznovrsnu glazbenu građu identificiranu kao rijetku devetnaestostoljetnu i dvadesetstoljetnu građu opernih djela u objavljenom i rukopisnom obliku, u rasponu od komedije do popularne glazbe. Dio navedene glazbene zbirke činile su fotografije izvedbi i izvođača, kao i australske kazališne programe produkcije J. C. Williamsona za razdoblje između 1927. i 1954. godine. Primjer jedne veoma značajne akvizicije knjižnice jest zbirka Kathleen Brady, učiteljice, pijanistice i povjesničarke glazbe, od približno osam tisuća jedinica građe popularne glazbe objavljene u razdoblju između 1880- ih i 1950- ih. Potrebno je istaknuti važnost donacija za stvaranje knjižničnih zbirki, poput glazbene zbirke Lewis, koja se sastojala od procijenjenih tisuću i osamsto jedinica glazbene građe iz vremenskog razdoblja od 1920- ih do 1960- ih godina. Zbirka je većinom uključivala objavljene partiture za glasovir i aranžmane za manje orkestre, koji su pripadali suprugu gospođe Lewis, glazbeniku i voditelju benda. Od mnogih partitura, najpoznatije su židovske i talijanske balade. U sklopu održavanja svoga interesa okupljanja građe povezane s Australijom i njenom poviješću u mnogim aspektima, Nacionalna knjižnica je 1995. godine pribavila dokumente Edwarda K. Mamboa, koji su obuhvaćali njegov privatni i javni život kao borca za domorodačka prava, ograničenog pristupa do 2005. godine. Zadnja dva desetljeća, Nacionalna knjižnica Australije se pojačanim naporima brine o ulozi intelektualnog života Australije, održavajući seminare i konferencije te predavanja poput serije seminara o osamnaestostoljetnoj književnosti nakon koje je pribavljena zbirka Davida N. Smitha. Uslijedile su druge konferencije i seminari, kao što su *Kenneth Slessor: Zapamćen* (1991. godine), *Alfred Deakin: Javni čovjek, privatni duh* (1997. godine), *Glasovi i memorija* (1997. godine), *Malthus i njegovo naslijeđe: 200 godina*

rasprave o populaciji (1998. godine), *Izazivajući Australску povijest: otkrivanje novih narativa* (2000. godina) itd.¹¹

2.1.1. Smještaj zbirki, od osnutka do danas

Nakon osnutka, Parlamentarna knjižnica Commonwealtha imala je problema s velikim prilivom građe, kako parlamentarne tako i neparlamentarne po svom obuhvatu. Nakon osnivanja Australškog odjela za zbirke nakon 1909. godine i početnih godina djelovanja knjižnice, zamijećen je problem smještaja zbirki koji je nažalost potrajao sljedećih pedeset godina. Preseljenjem knjižnice iz Melbournea u Canberru, problemi sa smještajem zbirke su slijedili knjižnicu u stopu. Preseljenjem i rastom zbirki, porasla je i potreba knjižnice za dodatnim osobljem, kako bi ostala u mogućnosti kontinuirano pružati knjižnične usluge za potrebe svih vrsta korisnika. Uoči Velike depresije, 1928. godine, na raspolaganju za potrebe službenika, političara Parlamenta Commonwealtha i mnogobrojnog stanovništva Canberre, bilo je dvanaesteročlano osoblje, glavni voditelj knjižnice te svega dva pisaa stroja. Nacrte za prvu zgradu Nacionalne knjižnice Commonwealtha izradio je glavni arhitekt projekta E. H. Henderson, surađujući s K. Binnsom (Slika 5). Bio je to nacrt za zgradu koja je imala potencijala knjižnici zaista dati svenamjensku svrhu i mogućnost da služi svim korisnicima, neovisno o vrsti korisnika. Zbog budžeta je nažalost bilo izgrađeno i dovršeno samo jedno krilo zgrade.¹²

Slika 5: Edward Herbert Henderson, crtež prijedloga zgrade Nacionalne knjižnice u Canberri (1934.godine), iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (4.6.2021.)

11 Trove. Pandora archive. Our Nation s Album: Our heritage revealed.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

12 Trove. Pandora archive . Our Nations album: Housing the collections.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

Slika 6: Polaganje jednog od dva kamena temeljca za zgradu knjižnice u Kings Avenue u Canberri od strane Sir Isaacs 1934. godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html>
(4.6.2021.)

Knjižnica se otvorila za javnost 1935. godine izazvavši veliko veselje među stanovnicima (Slika 6). Prethodno otvorenju nove zgrade, posudba knjiga iz podruma Doma parlamenta bila je moguća samo subotnjim jutrima. Negativnu reakciju je izazvala dezinformacija o trošku gradnje knjižnice, za što se pobrinuo K. Binns pojasnivši i iznijevši u javnost točan trošak izgradnje koji je u to doba iznosio ukupno trinaest tisuća funti. Iako je nova zgrada ponudila rješenje za probleme smještaja građe, nastojanje knjižnice je uskoro osujećeno od strane vlade, koja je već nakon nekoliko godina ponovno preuzela zgradu knjižnice za svrhe javne službe. Time su želje i nastojanja knjižnice za proširenjem prostora, ponovno stavljene na čekanje (Slika 7).¹³

Slika 7: Zgrada knjižnice u Kings Avenue u vrijeme 1930- ih godina, iz Zbirke slika i fotografija NLA.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html>
(4.6.2021.)

Larry Lake iznio je opis stanja zbirke u to vrijeme. Prema Lakeu, dio knjižnične građe bilo je smješteno u mrtvačnici unutar stare bolnice (Slika 8), filmski odjel morao je biti smješten u

13 Trove. Pandora archive . Our Nations album: Housing the collections.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

prostorijama za medicinske sestre, velike zbirke našle su se u praonici, a novine kao i neke knjige zbile su se unutar liječničke kolibe. Prema njegovom opisu stanja i veličine spremišnog prostora, knjižničari su imali jedva dovoljno mjesta za kretanje među svom građom natisnutom u boravišnom prostoru kolibe. Od 1930 - ih do 1960 - ih, knjižničari su pronalazili raznorazan smještaj za knjižničnu građu unutar prostora koliba, privremenih i vladinih zgrada i podruma, diljem Canberre (Slika 9) i Queanbeyana.¹⁴

Slika 8: Filmski odjel u staroj Acton bolnici u Canberri 1950- ih godina, iz Zbirke slika i fotografija NLA, URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (4.6.2021.)

Slika 9: Kingston ogranak NLA u Canberri, 7. srpnja 1967. godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA, URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (4.6.2021.)

Konačno, 1966. godine položen je kamen temeljac za novu zgradu Nacionalne knjižnice Australije u Canberri, namijenjene isključivo službi knjižnice (Slika 10). Sir Robert Menzies održao je govor prilikom postavljanja kamena temeljca za novu knjižničnu zgradu, a premijer John Gorton otvorio je novu zgradu NLA 15. kolovoza 1968. godine (Slika 11). Projektant

¹⁴ Trove. Pandora archive . Our Nations album: Housing the collections. URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

zgrade bio je Walter Bunning. Nova namjenska zgrada opisana je kao obećana zemlja nakon četrdeset godina u pustinji, od strane jednog od knjižničara NLA, H. Whitea.¹⁵

Slika 10: Zgrada NLA u Canberri u izgradnji, lipanj 1966. godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (4.6.2021.)

Slika 11: Otvorenje nove zgrade knjižnice u Canberri, skulptura Henrya Moorea 1968. godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA, URL:

<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (4.6.2021.)

Nacionalna knjižnica Australije doživjela je do danas mnoga preuređenja i poboljšanja, kao i modernizaciju. Njen izgled dobro je očuvan, od vremena njezine gradnje 1960 - ih, pa do današnjeg doba. Vanjski izgled knjižnice tijekom godina se isticao modernim tehnikama

15 Trove. Pandora archive. Our Nation s album: Housing the collections.

URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

osvijetljena i raznim kreativnim tehnikama uređenja, kao i plakatima vezanim uz manifestacije, radionice ili izložbe koje knjižnica održava s vremena na vrijeme (Slika 12).¹⁶

Slika 12: Damian McDonald, izgled NLA 2001.godine, URL:
<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html>
(6.6.2021.)

Do današnjeg doba knjižnica posjeduje preko šest milijuna jedinica građe, od kojih knjige čine približno dva milijuna jedinica građe. Danas knjižnica ima posebno specijalizirane prostore za pohranu građe unutar svojih prostorija te u adekvatno opremljenim skladištima poput skladišta u predgrađu Canberre, zvanom Hume (Slika 13). Građa pohranjena u skladišnim prostorima većinom se sastoji od serijskih publikacija, rukopisa, glazbenih partitura, slika, plakata, crteža, grafika, fotografija, karata, snimaka usmene povijesti, efemerne građe i elektroničkih dokumenata (Slika 14).¹⁷

16 Trove. Pandora archive. Our Nation s album: Housing the collections.
URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

17 Trove. Pandora archive. Our Nation s album: Housing the collections.
URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (6.6.2021.)

Slika 13: NLA Hume skladište, vanjski izgled - 2001. Godine, URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (6.6.2021.)

Slika 14: NLA Hume skladište, unutrašnji izgled – 2001. Godine, URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (6.6.2021.)

2.1.2. Modernizacija i sustavi Nacionalne knjižnice Australije

Jedan od najvećih problema NLA osim smještajnog kapaciteta građe, oduvijek je bio njen geografski položaj, točnije prostorna izoliranost grada Canberre od ostatka zemlje. Korištenje građe je uslijed ovog problema bilo znatno manje, jer je većem dijelu stanovništva Australije grada bila teško dostupna. No, kroz nova otkrića u polju tehnologije knjižnica je dobila mogućnost za razvitak raznolikih knjižničnih usluga, bolju povezanost i suradnju s drugim knjižnicama i kulturnim ustanovama, što joj je u konačnici omogućilo širenje dostupnosti knjižničnih usluga i građe stanovnicima diljem zemlje. Modernizacija i nove tehnologije pripomogli su u naporima NLA za poboljšanjem istraživačke funkcije i dostupnosti građe svim korisnicima, neovisno o prostornoj udaljenosti. Knjižnica je 1970- ih počela tražiti inozemne primjere za svoj online kataložni sustav i od tada počinje koristiti online tehnologiju. S pokretanjem ABN (Australian Bibliographic Network) 1981.godine, NLA je omogućila korištenje online sustava koji povezuje kompjuterizirane kataloge

knjižnica u Australiji kroz NBD (National Bibliographic Database) (Slika 15). ABN i NBD omogućile su pristupanje knjižničnoj građi bez fizičkog prisustva i putovanja te svojim blagodatima ubrzale postupak međuknjižnične razmjene, pa je već oko tisuću i sto knjižnica koristilo NBD do 1999. godine. Napredniji i interaktivni sustav zvan Kinetica 2000. godine zamijenio je ABN, ponudivši knjižnicama da kroz sustav mogu pridonositi svojim vlastitim kataložnim detaljima za NBD.¹⁸

Slika 15: NLA, Fancom M200 computer pribavljen 1984. godine za potporu ABN funkcija, iz Zbirke slika i fotografija NLA,

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20031004070543/http://www.nla.gov.au/history/frameset-birth.html> (7.6.2021.)

Do 1994. godine, razvitkom tehnologije i svojih usluga, knjižnica je mogla započeti nuditi svoje usluge na globalnoj razini putem interneta. Internetska stranica NLA je u funkciji od svibnja 1995. godine i od tada nudi svoje usluge i online korisnicima, internetom uspjevši znatno proširiti svoju dostupnost. Dvije godine kasnije osnovana je zajednička služba, nacionalna služba koja je obuhvaćala Australiju, Japan i Koreju, prozvana CJK služba (Chinese, Japanese and Korean service). Njome je upravljala NLA, a služila je u svrhu dijeljenja online kataloga kineske, japanske i koreanske knjižnične građe iz australskih knjižnica. Procjenjuje se kako su do 2001. godine već dvadeset i dvije knjižnice postale članice ove službe. Australski knjižnični prolaz (*Australian Library Gateway*), bio je 1998.godine novoosnovani besplatni internetski knjižnični katalog, koji je omogućio

18 Trove. Pandora archive. Our Nation s album: From the bush to beyond.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (7.6.2021.)

pristupanje pet tisuća i četiristo australskih knjižnica, kao i pristup knjižnicama izvan Australije.¹⁹

Pojava interneta je zaista pripomogla NLA, a najviše u otvaranju njenih zbirki javnosti (domaćem stanovništvu, kao i svijetu) i osiguravanju očuvanja zbirki. U svrhu očuvanja knjižničnih zbirki, 1996. godine je započet projekt Pandora, kojemu je cilj bio uspostava arhivskih kopija australskih digitalnih publikacija bez istovjetne printane inačice građe. Iste godine pokrenut je i projekt *Slike 1* kao digitalni prikaz knjižnične građe iz slikovne zbirke, što je knjižnici omogućilo izradu digitalnih preslika knjižnične građe u njenim zbirkama, pritom osiguravajući njihovo očuvanje elektroničkim putem. Usluga *Slike Australije*, koja je bila uvedena kao knjižnična usluga 2000. godine, mogla je ponuditi korisnicima pristup preko pola milijuna digitaliziranih slika iz najvažnijih australskih institucija poput knjižnica New South Walesa, Tasmanije i Viktorije te NLA. Knjižnica je uspješno proizvela svoj prvi primjerak elektroničke publikacije, CD-ROM *Endeavour Dnevnik Kapetana Cooka 1768 - 1771. godine*, čime je predstavila novi medij za objavljivanje građe iz NLA zbirki. Knjižnica kroz elektroničke publikacije i izložbe, omogućuje eksperimentiranje i uvođenje novih tehnologija u poslovanje knjižnice i općenito pružanje usluga korisnicima, kroz interpretaciju i širenje dostupnosti zbirki.²⁰

Pojava novih tehnologija predstavljala je izazov za NLA, no svojim vještinama i maštovitošću, NLA je pokazala kako je uvelike sposobna shvatiti, pratiti i razvijati se uz tehnologije novog informacijskog doba. Integracija novih tehnoloških dostignuća je ključna u modernom dobu za knjižnice, kao i integracija novih metoda poslovanja i efektivnijih modela radne organizacije.

2.2. Zakoni o knjižnicama iz 1960. i 1973. godine

Zakon o nacionalnim knjižnicama iz 1960. godine je zakonodavni akt prema kojem je osnovana Nacionalna knjižnica Australije (NLA), kao isključivo nacionalna knjižnica tj. ustanova odvojena od parlamenta, a stupio je na snagu 23. ožujka 1961. godine. Također, ovim je zakonom osnovano i Vijeće Nacionalne knjižnice Australije. Zakon je jasno podijeljen u pet poglavlja, s interpretacijama i pojašnjenjima, pregledno i profesionalno

19 Trove. Pandora archive. Our Nation s album: From the bush to beyond. URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (7.6.2021.)

20 Trove. Pandora archive. Our Nations album: From the bush to beyond. URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (8.6.2021.)

sastavljen. Sve zakonske obaveze i prava te vladina očekivanja od NLA u potpunosti su iznesene i objašnjene na način razumljiv i stručnjacima u profesiji, ali i korisnicima. Zakon je doživio manje izmjene 1967. i 1973. godine. Prema ovom knjižničnom zakonu, NLA je pravno ustanovljena kao korporativno tijelo, i samim time ona snosi pravnu odgovornost za sve aspekte svoga poslovanja. Funkcije knjižnice navedene su sasvim jasno i sažeto, te se navodi kako će NLA vršiti svoje funkcije u ime Commonwealtha. Uloga vijeća NLA prikazana je kroz funkcije knjižnice, a uloga ministra u reguliranju rada NLA kao ustanove opisana je kroz moć kupnje i raspolaganja imovinom knjižnice. U točki zakona koja se tiče zemljišta i zgrada pojašnjena je uloga ravnatelja knjižnice u raspolaganju imetkom Commonwealtha u svrhu potreba NLA, točnije mogućnosti dodjele zemljišta ili zgrada knjižnici, ako za to postoji potreba. Zakonom su precizirana ograničenja knjižnice u raspolaganju budžetom te tu djeluje ministar kao središnja figura koja ima utjecaj na budžet i čije je odobrenje nužno ako se prelazi svota veća od četvrt milijuna dolara.²¹

Za transfere knjižne i neknjižne građe, potreban je prijedlog vijeća, koji ministar potom razmatra te krajnje prihvaća ili odbija. Za vođenje poslova knjižnice zaduženo je Vijeće NLA koje se sastoji od ravnatelja knjižnice, senatora izabranog od strane Senata, člana zastupničkog doma izabranog od strane samog doma i devet članova vijeća koje imenuje ravnatelj knjižnice zbog njihovih stručnih kompetencija kojima mogu pridonijeti radu knjižnice. Članovi vijeća koje biraju ravnatelj knjižnice i zastupnički dom, mogu biti izabrani na mandat od tri godine, te imaju pravo biti ponovno prijavljeni ili izabrani na tu funkciju. U zakonu su sažeto, ali izrazito jasno, opisana pravila funkcioniranja vijeća knjižnice te članova vijeća po pozicijama, kao i suodnos ministra i ravnatelja knjižnice. Za obavljanje svoje funkcije u vijeću NLA, članovi vijeća dobivaju naknadu koju isplaćuje sud za naknade. Odjeljak zakona koji navodi financiranje članova vijeća podliježe Zakonu o naknadi za rad iz 1973. godine. Ravnatelj knjižnice ima zakonsko pravo prekinuti mandat člana vijeća kojeg je imenovao, u slučaju da je član vijeća u nemogućnosti obavljati svoju funkciju, ako je član vijeća neučinkovit ili u krajnjem slučaju zbog nedoličnog ponašanja. Jednako tako, zastupnički dom ima pravo prekinuti mandat člana vijeća kojeg je imenovao. Zakon o nacionalnoj knjižnici iz 1960. godine detaljno i jasno opisuje prava, slobode i moći članova vijeća NLA te je povezan s novijim zakonodavnim aktom, Zakonom o javnoj upravi, učinku i odgovornosti iz 2013. godine (Governance, Performance and Accountability Act

21 Federal Register of Legislation . National Library Act 1960. Compilation No.12.
URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C01080> (8.6.2021.)

2013). Zakon o javnoj upravi, učinku i odgovornosti iz 2013. godine regulira pravne posljedice i prestanak imenovanja odgovornog tijela ili člana odgovorne vlasti za kršenje općih ovlasti dužnosnika, koji ne vrijedi samo u slučaju jedne iznimke, koja zaobilazi stavku 30(6) navedenog zakona.²²

Pravila vezana uz ostavke i sastanke vijeća NLA posebno su regulirana, a potrebno je pet članova vijeća kako bi se donosile pravovaljane odluke tj. ostvario kvorum. Predsjedavajući član vijeća ima pravo drugog glasovanja (engl. deliberative vote)²³ koje daje mogućnost glasovanja dva puta, ističući razliku između glasa predsjedavajućeg kao člana vijeća i glasa predsjedavajućeg kao glavne osobe koja vodi sastanak vijeća. Takvom vrstom glasovanja predsjedavajući može riješiti izjednačeno glasovanje (donijeti konačnu odluku tj. presuditi), ako je prethodno dao svoj glas kao član vijeća, koji se ubrojio u glasovanje rezultirano izjednačenjem. Služba direktora NLA i osoblja knjižnice regulirana je i Zakonom o javnim službama iz 1999. godine. Zakon o nacionalnoj knjižnici iz 1960. godine navodi kako knjižnicom također može učinkovito upravljati dodijeljeni delegat, jednako kao i ravnatelj knjižnice. Navedena delegacija je opoziva te ne bi trebala imati utjecaja na ravnatelja knjižnice i njegovo obavljanje dužnosti. Mandat ravnatelja knjižnice ne smije trajati više od sedam godina, a moguće je ponovno imenovanje. Glavni guverner Australije ima ovlasti ukinuti mandat ravnatelja knjižnice uslijed fizičke ili mentalne nepodobnosti za obavljanje funkcije ili pak zbog nedoličnog ponašanja.²⁴

Zakon o mirovinskom osiguranju iz 1922. godine koji utječe na Zakon o nacionalnoj knjižnici iz 1960. godine, nalaže kako ravnatelj NLA mora sve svoje vrijeme tijekom vršenja funkcije ravnatelja, posvetiti poslovnim obavezama vezanim uz funkciju vođenja knjižnice. Dio zakona koji opisuje financije navodi kako financijska sredstva za knjižnicu određuje parlament, da je dopušteno ulaganje sredstava koja nisu neposredno potrebna za poslovanje knjižnice, a sama knjižnica nije podložna plaćanju poreza prema bilo kojem zakonu (zakonu Commonwealtha, države Australije ili Teritorija glavnoga grada²⁵). Dodatne odredbe Zakona o nacionalnoj knjižnici iz 1960. godine reguliraju isporuku i točenje pića u prostorijama

22 Federal Register of Legislation . National Library Act 1960. Compilation No.12.
URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C01080> (8.6.2021.)

23 Price, David Julian. Chairing Meetings. Governance. Meeting Procedure. Deliberative votes.
URL: <https://davidprice.com/meeting-mastery-posts/deliberative-votes/> (8.6.2021.)

24 Federal Register of Legislation . National Library Act 1960. Compilation No.12.
URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C01080> (9.6.2021.)

25 Teritorij ili ACT (Australian Capital Territory) je samoupravni teritorij na jugoistoku Australije. Jedini grad na području ACT - a je Canberra, glavni grad Australije. URL: <https://www.act.gov.au/browse/about-act> (8.6.2021.)

knjižnice te pristup zgradama i zemljištu pod kontrolom knjižnice. Generalni guverner Australije ima ovlasti donositi propise ako nisu u suprotnosti sa Zakonom o nacionalnoj knjižnici iz 1960. godine te donositi propise u svrhu rješavanja pitanja vezanih za poslovanje knjižnice, a tiču se odredaba i navedenog zakona, kao i ovlasti donijeti propise koji se tiču određivanja kazni za kršenja odredbi knjižnice propisanih zakonom.²⁶

Svi zakoni koji utječu na rad NLA dobro su promišljeni i stručno sastavljeni te obuhvaćaju i pokrivaju sva potrebna područja u poslovanju knjižnice kao ustanove. Zakoni poput ovog Zakona o knjižnici iz 1960. godine ukazuju na veliku brigu države za razvitak prijeko potrebnih i društveno značajnih javnih institucija, ukazuju na ozbiljnost i budućnost, na ključnu ulogu koju će knjižnica igrati u profesionalnom i socijalnom aspektu, sada no i u budućnosti.

Što se tiče Zakona o knjižnici iz 1973. godine, koji je donesen kao izmjena Zakona iz 1960. godine, načinjeno je nekoliko manjih te poneke veće izmjene određenih stavki zakona. Jednu od većih izmjena predstavlja izmjena stavka 7A zakona, čime se visina budžeta knjižnice s četvrt milijuna dolara smanjila na pedeset tisuća dolara, a za iznose veće od navedene sume knjižnica i dalje mora tražiti odobrenje ministra. U stavak 7A dodana je druga točka koje prethodno nije bilo, a prema kojoj je svaka kupnja ili najam zemljišta u vlasništvo NLA podložna Zakonu o kupnji zemljišta od 1955. do 1966. godine, koji je poslije navedenog razdoblja izmjenjivan te potom prestao vrijediti. Najznačajnija promjena od svih jest dodatak u stavci 17 Zakona iz 1960. godine, točnije dodatak točke broj dva prema kojoj osoba koja je vršila dužnost nacionalnog knjižničara neposredno prije promjene zakona iz 1973. godine, dobiva pravo vršenja dužnosti ravnatelja knjižnice do kraja trajanja svog prethodno dobivenog mandata nacionalnog knjižničara²⁷; jednako kao da je imenovan po neizmijenjenim odredbama stavka 17 zakona iz 1960. godine. U većini stavki izmjenjeni su jedino pojmovi u rečenicama te zamijenjeni drugim izrazima. Stavke 3, 17 G, 19, 21, 23, 25 i 26 su ukinute, a posljednje tri su i ponovno izrađene.²⁸

Pozitivna strana zakona općenito jest ta što se kroz desetljeća ne unose značajne promjene te se time ni ne narušava ili uznemiruje funkcioniranje i uloga knjižnice. Čvrsto

26 Federal Register of Legislation. National Library Act 1960. Compilation No.12.

URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C01080> (9.6.2021.)

27 Naziv za ravnatelja NLA korišten prije 1974. godine

28 Federal Register of Legislation. National Library Act 1973. No. 217 of 1973.

URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C1973A00217> (10.6.2021.)

oblikovana pravila nude sigurnost i dosljednost u institucionalnom radu knjižnične ustanove i jamče transparentno vodstvo i obaveznu kontrolu poslovanja, što u konačnici vodi NLA putem razvitka, blagostanja i opstanka.

2.3. Arhitektonski koncept Nacionalne knjižnice Australije

NLA čini dio važnog kulturnog okoliša tzv. *parlamentarnog trokuta*²⁹ te se nalazi na strateški pozicioniranoj i istaknutoj lokaciji s njegove sjeverne strane. Jezero Burley Griffin ističe skladne proporcije zgrade knjižnice, a uz to i pridonosi estetici parlamentarnog trokuta, uz nekolicinu drugih zgrada. Bogate kulturne značajke zgrade NLA ističu se u interijeru i eksterijeru. Knjižnica je u sklopu koncepta opremljena istaknutim umjetninama priznatih umjetnika Toma Bassa i Leonarda Frencha, te mnogih drugih. Važno je istaknuti da je vrijeme cjelokupne izgradnje zgrade sadašnje NLA bilo od 1961. do 1968. godine i da je ova zgrada bila prva planski načinjena zgrada u parlamentarnom trokutu. Zgrada NLA načinjena je u klasičnom stilu kasnog 20. stoljeća i služi kao primjer jedne od najočuvanijih kulturnih zgrada Canberre. Stilske osobine zgrade su simetrična obrada fasade, horizontalna linija obzora, redovno uklopljene vertikalne proporcije, kolonada, stupovi bez podnožja korištenje široke horizontalne tehnike na liniji krova koji je slika i prilika klasične tehnike oblikovanja. Australaska zajednica cijeni NLA kao kulturno i obrazovno žarište, ali i kao arhitektonsku umjetnost i znamenitost. Jedno je od najboljih djela australskog arhitekta Waltera Bunninga iz tvrtke Bunning i Madden. Njihov suradnik na izgradnji bio je Teo O'Mahoney u razdoblju 1964. - 1968. godine. Izgradnja je koštala osam milijuna dolara, uz dodatni trošak cjelokupnog opremanja knjižnice u iznosu od 600 tisuća dolara. Postala je jedna od prvih trajnih zgrada parlamentarnog trokuta, čime je postavila visoke kriterije kako izgradnje, tako i dizajna. Zgrada je izgrađena u pravokutnom obliku, a popločani prostor s ribnjakom i fontanom okružen drvećem topole, predstavlja skladno uređen pristup knjižnici.³⁰

Zbog korištenja mramora kao materijala za izgradnju i stupova kao dio dizajna uz pravokutni oblik, zgrada knjižnice podsjeća na Partenon u Grčkoj. Temelj knjižnice načinjen je od stijene sivog trahita, kako bi održala kontrast u usporedbi s mramorom same zgrade te

29 Parlamentarni trokut čini područje od nekoliko najpoznatijih zgrada Canberre u predgrađu Parkes. Na poziciji vrha trokuta je Kuća Parlamenta, a preko jezera na donjoj lijevoj strani trokuta nalazi se Nacionalna galerija, te je s desne strane Nacionalna knjižnica Australije. Unutar trokuta nalaze se mnogobrojne turističke atrakcije u kojima se može uživati besplatno poput muzeja, knjižnice, arhiva, stare i nove zgrade Parlamenta, galerija, promenade s izloženom domorodačkom umjetnošću itd.

30 Department of Agriculture. Water and the Environment. Australian Heritage Database. Commonwealth Heritage List.

URL: http://www.environment.gov.au/cgi-bin/ahdb/search.pl?mode=place_detail;place_id=105470 (10.6.2021.)

se sastoji od dva podruma i ukupno pet etaža. Krov knjižnice je niske visine te načinjen od metala. Unutrašnji dio knjižnice sadrži četrdeset tona bakra i fino polirano australsko drvo, dok se obloga vanjskog djela zgrade sastoji od mramora, granita, bronce i škriljevca.³¹

U predvorju se nalaze stakleni vitraji u ulozi prozora, koje je načinio Leonard French, australski umjetnik iz Melbournea, koji se smatra jednim od vodećih svjetskih ranih poslijeratnih dizajnera stakla. Vitraji su ukomponirani u zgradu knjižnice 1967. godine, zahvaljujući velikodušnosti Nacionalne komisije za razvoj kapitala. Kao inspiracija za dizajn predvorja poslužili su klasični elementi voda, zemlja i nebo, koji čine skladnu cjelinu u zajedništvu s vitrajima. Dodatni objekti na prostorima knjižnice su skladišta, centar za posjetitelje, izložbeni prostori, uredi, ugostiteljski objekt poput restorana i caffè bara te male projekcijske dvorane. Glavni ulaz u knjižnicu za korisnike krase velika horizontalna bakrena skulptura Toma Bassa, a podnožje knjižnice krase skulptura Henrya Moorea – „*Two Piece Reclining Figure No.9*“. Zgrada NLA je spremište, trezor i repozitorij za neka od najvrjednijih knjižničnih blaga. Od konačne izgradnje do danas, knjižnica je prošla kroz razne preinake i redizajn interijera, što nije utjecalo na generalno stanje ni eksterijer knjižnične zgrade. Načinjene promjene uvelike su pomogle u osiguranju boljeg pristupa uslugama NLA i značajnom razvitku uloge knjižnice u životima korisnika. Promjene interijera uključuju gradnju restorana i knjižare, nadogradnju izložbene galerije te ponovno obnovu čitaonica.³²

Određeni prostori Nacionalne knjižnice Australije dostupni su za iznajmljivanje javnosti. Dostupne prostore čine: dvorana za projekcije, glavno predvorje, soba za obuku, soba za tehnološku obuku, soba za sastanke, konferencijska soba i soba Ferguson. Osobe koje iznajme prostor knjižnice same se moraju pobrinuti za dodatne troškove poput osiguranja, tehničke pomoći i dodatnog osoblja. Za sve prostorije, vrijeme mogućeg korištenja je jednako, a cijene variraju od stotinjak dolara, pa sve do približno dvije tisuće dolara. Knjižnica pruža usluge cateringa u poslovnoj suradnji s *Bookplate* caféom.³³

31 Department of Agriculture, Water and the Environment. Australian Heritage Database. Commonwealth Heritage List. URL:

http://www.environment.gov.au/cgi-bin/ahdb/search.pl?mode=place_detail;place_id=105470 (10.6.2021.)

32 Isto

33 National Library of Australia. Visit. Venue hire. URL: <https://www.nla.gov.au/venue-hire> (10.6.2021.)

3. Organizacija i uređenje poslovanja Nacionalne knjižnice Australije

Nacionalna knjižnica Australije svoje je poslovanje uredila internom organizacijskom strukturom kojom je podijelila aspekte svoga djelovanja na fragmente, u obliku preglednog organigrama. Vrh organigrama predstavlja glavna pozicija u hijerarhiji knjižnice, pozicija ravnatelja NLA. Dijelove organizacijske strukture predstavljaju službe ustrojene unutar knjižnice koje vode pomoćnici ravnateljice: služba za upravljanje, služba Australske zbirke, služba za Pristup nacionalnim zbirkama, služba Informacijske tehnologije, služba Administracijskih i javnih programa i služba za Korporativne usluge. Knjižnica zbog svoje veličine i važnosti mora imati hijerarhijsku delegaciju poslovanja, jer je to najefikasniji način za realno i uspješno ostvarenje svih zadaća institucije i ostvarenje čvrstog napretka. Svaka služba i odjel unutar NLA su svijet za sebe koji istovremeno funkcionira odvojeno i zajedno. Međusobne sličnosti, ali i razlike, zbližavaju službe i odjele knjižnice u univerzalnoj zadaći pružanja usluga korisnicima i vršenja funkcije informacijskog, kulturnog i obrazovnog središta.³⁴

Prema ugovoru o NLA (Enterprise agreement), zakonskim mjerama reguliraju se načini rada i mogućnosti poslovanja knjižnice. Ugovorom se određuje naknada i plaća zaposlenih, okvir za upravljanje učinkovitošću, radni sati i poslovni dopusti, osobni dodaci i novčane naknade, savjetovanje i zastupanje zaposlenih, procedure za rješavanje sporova, poslovni viškovi, preraspodjela i obavijest o raskidu.³⁵

3.1. Ravnatelji NLA

Budući da su za pregled djelovanja NLA veoma važni i njeni ravnatelji kao voditelji i nositelj najviše pozicije, istaknuti će se postignuća svih pojedinaca koji su služili na funkciji ravnatelja, od osnutka knjižnice do danas. Navedeni pojedinci odabrani su s popisa NLA zbog svoga utjecaja i uloge u ostvarenju sna o Nacionalnoj knjižnici Australije te jer su bili ključan dio uspjeha knjižnice u radu i razvitku.

34 National Library of Australia. Organisational structure. URL: <https://www.nla.gov.au/about-us/organisational-structure> (11.6.2021.)

35 National Library of Australia. Enterprise Agreement. URL: <https://www.nla.gov.au/enterprise-agreement> (11.6.2021.)

3.1.1. Arthur Wadsworth

Arthur Wadsworth- formalno je prešao u službu Commonwealtha 1925. godine kao knjižničar zadužen za Parlamentarnu knjižnicu Commonwealtha, a njegove odgovornosti bile su brojne; dok je za svoj rad odgovarao je parlamentarnom odboru. Odbor mu je donekle otežavao rad svojim odbijanjem prijedloga premijera Australije Sir Edmunda Bartona o uključivanju dodatnog odbora koji bi pripomogao u savjetovanju pri osnivanju nove knjižnice. Predsjedatelj odbora imao je većinsku financijsku i administrativnu moć, što je Wadsworthu davalo malo samostalnog autoriteta. Bez obzira na sve prepreke izgradio je jaku zbirku službenih publikacija, postavio temelje za opću referentnu zbirku, pribavio važnu osnovu za zbirku Australiana te načinio dva kataloga (1906. i 1911. godine). Bio je izvršni službenik za knjižnične publikacije u sveščićima, kao i odgovoran za prvih pet izdanja Parlamentarnog priručnika Commonwealtha. Zabilježeno je kako je posjedovao enciklopedijsko znanje i fotografsko pamćenje. Mnogi političari su koristili njegove usluge, budući da ga je pratio veoma dobar glas. Njegova polja zanimanja protezala su se na umjetnost i kazalište, astronomiju, fiziku i glazbu, bio je aktivan Anglikanac i druželjubitelj. Od 1909. do 1917. godine morao se braniti od neosnovanih optužbi E. A. Pethericka o nesposobnosti u radu i vođenju, što je dostojanstveno riješio. U mirovinu je otišao 1927. godine. Preminuo je 21. srpnja 1931. godine.³⁶

3.1.2. Kenneth Binns

Kenneth Binns postao je katalogizator u Parlamentarnoj knjižnici Commonwealtha u Melbourneu 1911. godine, a 1919. godine preuzeo je vođenje Australskog odjela. Sudjelovao je u nabavci dnevnika Jamesa Cook-a. Njegovi naponi u zalaganju za gradnju nove zgrade isključivo za knjižnicu, predvidjeli su knjižnične potrebe, no bili su sasječeni nemilosrdno, od strane vlade zbog veće potražnje za uredskim prostorom. Od 1926. do 1927. godine bio je pomoćni knjižničar i tada se pobrinuo za selidbu knjižnice u Canberru. Postao je ravnatelj Parlamentarne knjižnice Commonwealtha u Canberri 1928. godine, po umirovljenju gospodina Wadswortha. Binns je započeo svoj rad u otežanim okolnostima poput udaljenosti knjižnične lokacije od izvora resursa i opskrbe, udaljenost od profesionalnih kontakata i neprestanih problema sa smještajnim prostorom. Zdušno je promicao intelektualni život novoga glavnog grada, posebice Društva za umjetnost i književnost Canberre i Udruge

36 Australian Dictionary of Biography. // Wadsworth, Arthur (1864–1931).
URL: <http://adb.anu.edu.au/biography/wadsworth-arthur-8943/text15717> (11.6.2021.)

Sveučilišta Canberre, a poslije je služio u vijeću sveučilišta po osnutku njegove fakultetske sastavnice. Postao je prvim australskim knjižničarem kojem je 1934. godine dodijeljena Carnegie putujuća stipendija. Carnegie korporacija je 1936. godine načinila novčani dar knjižnici kako bi poduprla besplatnu uslugu za vanjske teritorije Commonwealtha. Za vrijeme Drugog svjetskog rata, protegnuo je prostore ustanova kojima je raspolagao, u svrhe korištenja vojske kao vojnih kampova te utemeljio povezane urede u Melbourneu i Londonu. Nacionalna knjižnica Commonwealtha je 1943. godine privremeno preuzela brigu o arhivima, povrh brige o odjelima za naoružanje. Tijekom njegovog rukovođenja knjižnicom utemeljeni su škola za obuku knjižničara i filmski odjel te je potaknuo neke glavne bibliografske aktivnosti knjižnice, uz poticanje na istraživačke upite. U potrazi za osobljem tražio je tek diplomirane studente, imajući veoma visoke standarde odabira. Bio je vodeći član zaklade Australski institut knjižničara i njegov predsjednik od 1940. do 1944. godine a u mirovinu je pošao 1947. godine. Kenneth Binns bio je član, predsjednik i savjetnik mnogih udruženja, zaklada, instituta i ustanova te je u svima područjima u kojima je djelovao i pripomagao, bio iznimno uspješan te iznjedrio i potaknuo mnoge promjene i poboljšanja u poslovanju. Njegovo najveće postignuće kao knjižničara jest što je unatoč radu u teškom razdoblju Velike depresije i Drugog svjetskog rata, uspio podignuti knjižnicu na višu razinu svojom impresivnom i razboritom administracijom uz poboljšanja te je dovesti do nacionalne razine. Preminuo je u Canberri, 27. srpnja 1969.godine.³⁷

3.1.3. Sir Harold Leslie White

Preporukom svoga ravnatelja dobio je poziciju kao pripravnik katalogizator u Nacionalnoj knjižnici Commonwealtha 1923. godine. Pripravništvo i stipendije omogućili su mu redovni studij na Sveučilištu u Melbourneu, kao i smještaj. Po preseljenju knjižnice u Canberru 1927. godine bio je zadužen za razmještaj dijela knjižne građe te je radio kao zamjenik Kennetha Binnsa od 1928. godine, nastavivši rad s njim idućih dvadeset godina. White je krenuo u novine i poboljšanja, širom otvorenih ruku dočekavši nove aktivnosti u knjižnici kao što su zbirka filma, privremeno preuzimanje brige o državnom arhivu, uporaba tehnologije mikrooblika za kopiranje originalnih dokumenata, pružanje referentnih usluga, kao i uslugu posudbe javnosti jednako kao i službenicima parlamenta. Bio je neumoran

37 Australian Dictionary of Biography. // Binns, Kenneth (1882–1969).
URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/binns-kenneth-5238/text8819> (11.6.2021.)

zalagatelj za kulturni, obrazovni, sportski i kulturni život Canberre te u njemu redovno sudjelovao. Njegova knjiga *Canberra: A Nation's Capital*, objavljena je 1954. godine, a 1947. godine naslijedio je svoga prethodnika kao ravnatelj Parlamentarne knjižnice Commonwealtha. Zahvatile su ga dobre okolnosti, budući da se u to vrijeme povećao proračun za knjižnicu, što se nastavilo i narednih godina. Svojim vodstvom, unaprijedio je rad knjižnice, prikupljanje zbirki se intenziviralo i proširilo te se broj osoblja naglo povećao, s aktivnim prikupljanjem obaveznog primjerka tekuće građe za zbirku Australiana.³⁸

Važne nabave u njegovo doba upravljanja knjižnicom bile su Inspecimusovo Magne Carte 1927. godine, Kashnorova zbirka političke ekonomije 1952. godine i prva dva dijela zbirke Nana Kivella 1959. godine. White je upravo 1960. godine imenovan ravnateljem Nacionalne knjižnice Commonwealtha. Za vrijeme njegova vodstva, vlada je napokon prihvatila prijedlog gradnje nove velike i impresivne zgrade knjižnice na obali jezera Burley Griffin, koja je otvorena 1968. godine. Kao ravnatelj, White je entuzijastično i više nego zasluženo, dočekao ujedinjenje svih zbirki Nacionalne knjižnice na jednom danasve adekvatnom mjestu, s dobrodošlim proširenjem usluga za istraživače i cjelokupnu javnost. U svome poslovanju bio je odlučan i vješt pregovarač te se zavidnom spretnošću koristio svojom mrežom veza i poznanstava. Kao predsjednik stalnog odbora Australskog savjetodavnog Vijeća od 1959. do 1970. godine, nadgledao je izradu jedinstvenog nacionalnog kataloga, uvođenje centralizirane usluge kataložnih listića te početke uključivanja u sudjelovanje u računalno temeljene bibliografske mreže. Titulu viteza dobio je 1970. godine te je svoju knjižničarsku karijeru završio nabavom posljednjeg djela zbirke Ferguson, koja je bila najveća dotada oformljena zbirka u knjižnici. Iako umirovljen, 1972. god. spremio je izvješće za malezijsku vladu o njihovom prijedlogu za nacionalnu knjižnicu i predsjedavao odborom *Australske enciklopedije* od 1973. do 1987. godine. Njegova izgradnja knjižnične zbirke opisana je kao izgradnja bez premca u povijesti australskog knjižničarstva, u *Canberra Timesu* 1983./9. godine te mu je Knjižničarska udruga Australije dodijelila nagradu H. C. L. Anderson 1983. godine. Zadržao je snažno zanimanje za Nacionalnu knjižnicu Australije i iskazana mu je počast kada je vijeće po njemu nazvalo istraživačku stipendiju 1985. godine. Preminuo je 31. kolovoza 1992. u Canberri.³⁹

38 Australian Dictionary of Biography. // White, Sir Harold Leslie (1905–1992).
URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/white-sir-harold-leslie-1557/text34524> (11.6.2021.)

39 Isto

3.1.4. Allan Percy Fleming

Allan Percy Fleming 1939. godine pridružio se Prvoj Australskoj carskoj vojnoj snazi kao časnik te služio u Sjevernoj Africi, Grčkoj, Novoj Gvineji i Jugozapadnom Pacifiku. U vojsci se uzdigao do čina potpukovnika i rat završio kao službenik saveznog ureda za zračne veze u glavnom sjedištu. Dobio je vojne počasti Australije. U javnu službu ušao je preko Ministarstva obrane. Poslije toga bio je na višim položajima u Ministarstvu trgovine i industrije, knjižničar Parlamentarne knjižnice i Nacionalne knjižnice Australije. Budući da nije bio knjižničar po struci, posao je za njega bio donekle otežan, u vrijeme promjena i pojave informacijske tehnologije. Usmjerio se na stvaranje nacionalne informacijske politike orijentirane prema korisničkim potrebama. Ostvaren je napredak nakon što je imenovao Aleca Boltona na mjesto voditelja te utemeljio odjel za objavljivanje publikacija. Kao knjižničar stavio je naglasak na diseminaciju informacija u NLA. Učvrstio je i proširio istraživačku službu, povećao broj osoblja uz poticanje knjižničnog odjela za informacije. Od 1968. do 1970. godine bio je knjižničar Parlamenta, a od 1970. do 1973. godine knjižničar Nacionalne knjižnice Australije. Iako nije imao stručne knjižničarske kompetencije, Fleming je znatno doprinio knjižnici tijekom svoga obnašanja dužnosti knjižničara, te mu je stoga dodijeljena Nagrada Ellinor Archer za izvanredna postignuća profesiji, koja se rijetko dodjeljivala. Nakon umirovljena, nastavio je živjeti u Melbourneu sa ženom i preminuo je 2001. godine.⁴⁰

3.1.5. George Chandler

George Chandler zaslužan je za razvoj usluga u središnjoj knjižnici u Liverpoolu, kao i osnutak Ureda za spise u Liverpoolu (predgrađe Sydneyja), koji je postao spremište za službene dokumente grada i važne privatne zbirke. Istaknuto je kako je to bio pionirski napor pedesetih godina prošlog stoljeća, kada je ugled knjižnica u odnosu na arhiviranje bio vrlo neujednačen.⁴¹ Zadobio je ugled kao pionir u razvitku javnih usluga knjižnice. Funkciju knjižničara Nacionalne knjižnice Australije obnašao je od 1974. do 1980. godine. Bio je član organizacijskog odbora Britanske knjižnice. Nove smjernice vlade objavljene 1973. godine težile su razvitku, suradnji s odgovarajućim organizacijama na državnoj i lokalnoj razini, stvaranje programa za knjižnične i informacijske usluge koje bi prepoznale važnost

40 Farquharson, John. Obituaries Australia. Fleming, Allan Percy (1912–2001)
URL: <https://oa.anu.edu.au/obituary/fleming-allan-percy-387/text388> (11.6.2021.)

41 Obituaries. Carrick, Neville. URL: <https://www.hslc.org.uk/wp-content/uploads/142-14-Obituaries.pdf> (11.6.2021.)

slobodnog i lakog pristupa znanju kao osnovnoj potrebi materijalnog napretka i poboljšanju kvalitete života prema čemu je Nacionalna knjižnica trebala postati glavni izvor i kanal savjetovanja. Tijekom prve godine svoga djelovanja rekonstruirao je NLA u tri predmetne knjižnice. Načinio je čitaonicu za prvu predmetnu knjižnicu, Nacionalnu znanstvenu i tehnološku knjižnicu Australije koja je uključivala veliki dio zbirke u slobodnom pristupu, otvorena od strane premijera Whitlama 1975. godine. U svrhu suradnje s drugim knjižnicama Chander je pokrenuo ALBIS (Australско knjižnično temeljen informacijski sustav) s financijskom potporom od preko milijun dolara, što je tada bilo više od 10% financija knjižnice. Godine 1976. održao je nacionalnu konferenciju s više od tri stotine organizacija u sudjelovanju koje su bile spremne pridonijeti nacionalnoj mreži knjižnica i informacijskih usluga. Uvođenje velikog raspona biltena o tekućoj svijesti događanja u knjižnici potaknulo je povećano korištenje zbirke knjižnice. Međuknjižnično korištenje zbirke knjiga udvostručeno je, a korisnicima je po prvi puta omogućen pristup inozemnim bazama podataka, prvenstveno edukacijskoj bazi ERIC, SSCI (Social Science Citation Indeks) te MEDLINE (medicinske informacije) koje su bile instalirane na računalima u knjižnici i Ministarstvu zdravstva.⁴²

Posebni značaj nosili su napori knjižnice u promicanju korištenja računalno temeljenih usluga kroz razvitak knjižnične mreže AUSINET te kroz njene mrežne usluge i programe obuke za vladu, industriju i druge. Vrhunac automatizacije tijekom Chandlerovog doba bilo je uvođenje WLN kataložnog softvera u ožujku 1980. godine za potrebe katalogizacije. Knjižnica je bila u potrazi za nacionalnim mrežnim bibliografskim kataložnim sustavom od 1976. godine, a uvođenje WLN-a bilo je prema viđenju knjižnice unutar cilja pružanja podrške takvoj usluzi. Iskazao je poseban interes za međunarodni knjižnični razvoj kroz sklapanje veza s knjižnicama u Aziji i kroz osnivanje, uz potporu premijera Fräsera, Regionalnog programa suradnje knjižnice prema kojem NLA podupire nove nacionalne knjižnice u regiji. To je ojačalo veze s kineskom knjižničnom zajednicom te posebno Nacionalnom knjižnicom Kine. Bio je prvi koji je osigurao izdašnu potporu K. Meyera, predsjednika knjižničkog vijeća te je u njegovo doba Nacionalna knjižnica uspostavila

42 Vellcott, E. R. The Australian Library Journal. // George Chandler: an obituary.

URL:<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00049670.1993.10755626?needAccess=true> (12.6.2021.)

zaklade koje su sakupile skoro četvrt milijuna dolara. U svojih šest godina službe u Canberri ojačao je nacionalnu svrhu i identitet. Preminuo je u Engleskoj 9. listopada 1992. godine.⁴³

3.1.6. Harrison Bryan

Za vrijeme rada u Nacionalnoj knjižnici Australije Harrison Bryan bio je suočen s preispitivanjem zastarjelih procesa i uvođenja profesionalnih standarda te pitanjima vezanim uz širenje knjižnica koje su uspostavili akademski odjeli. Sve prepreke je uspio savladati.⁴⁴ Obnašao je dužnost ravnatelja NLA od 1980. do 1985. godine, a prije toga je bio knjižničar Sveučilišta u Queenslandu (1950. - 1962.) i Sveučilišta u Sydneyu (1963. - 1980). Savjetovao je mnoga sveučilišta i koledže o njihovim knjižničnim zgradama te postao jedan od najbolje znanih i ostvarenih autora tekstova o australskim knjižničnim zgradama. Za vrijeme svoje dužnosti u Nacionalnoj knjižnici Australije učetverostručio je zbirku knjižnice. Na dužnost ravnatelja NLA pozvalo ga je samo Vijeće Nacionalne knjižnice. Zalagao se za uspostavu i uspješno djelovanje Australske bibliografske mreže (ABN), borio se za njezino prihvaćanje od strane vlade i knjižničarske zajednice. Zbog svojih postignuća dobio je počasti Australije, profesije i znanstvene zajednice, a 1963. godine bio je izabran kao član LAA (Library Association of Australia tj. Australskog knjižničarskog društva) zbog značajnog doprinosa profesiji. Stipendija Akademije društvenih znanosti u Australiji dodijeljena mu je 1981. godine, a 1984. godine dobio je nacionalno priznanje, imenovan je za časnika u Redu Australije te primio HCL Anderson nagradu i McMicken nagradu od strane Australskog vijeća za promociju knjižnica. Dobio je počasne doktorate sa sveučilišta Monash, Queensland i Sydney. Preminuo je 12. veljače u dobi od 84 godine.⁴⁵

3.1.7. Warren Horton

Warren Horton bio je član izvršnog odbora IFLA-e od 1991. do 1997. godine, kao prvi član pacifičke regije, time stavivši regionalne knjižnice na međunarodnu kartu. Dobio je zlatnu medalju IFLA-e 1997. godine i počasnu stipendiju 1999. godine. Najaktivniji je bio na australskom, novozelandskom i jugoistočno – azijskom području. Dobio je 1988. godine

43 Vellcott, E. R. The Australian Library Journal. George Chandler: an obituary.

URL:<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00049670.1993.10755626?needAccess=true> (12.6.2021.)

44 Australian Academic & Research Libraries. Harrison Bryan.

URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2008.10721337> (12.6.2021.)

45 Isto

nagradu H. C. L Anderson, najvišu profesionalnu čast moguću za australske knjižničare. Igrao je ključnu ulogu u poboljšavanju odnosa između vlade i knjižnica, čime su vlade mogle dobiti bolji pogled na knjižnice diljem zemlje kao cjeline. Pod Hortonovim vodstvom, NLA je naišla je na novčane i elektroničke poteškoće te je u njegovom mandatu došlo do veće restrukturacije i smanjenja količine osoblja Nacionalne knjižnice i nacionalnih horizonata, skretanja iz društvenih u gospodarske smjerove i velikog pomaka u statusu javnih službi i njenih odnosa s političkim tijelima. Istodobno je jačao bitne veze između Nacionalne knjižnice i šire struke i obnovio knjižnicu na središnje mjesto u formalnim i neformalnim mrežama australskih i regionalnih knjižnica. Imao je ulogu mentora i vodiča za mnoge regionalne knjižničare te je tako uspio nadahnuti i obrazovati cijelu generaciju knjižničara u Australiji da se uključe u političke procese vezane za struku.⁴⁶

3.1.8. Janice Lillian Fullerton

Janice Lillian Fullerton je 1999. godine postala ravnateljica NLA i digitaliziranje uvela u knjižnicu umjesto uporabe vanjskih izvođača te je povećala broj digitalizirane građe uz proširenje digitalizacije na mnoge formate, uključujući: karte, notne zapise, rukopise i odabrane tiskane predmete, kao i slike. Fullerton je 2006. godine pokrenula restrukturiranje i ponovnu izgradnju Kinetice (interaktivni knjižnični sustav koji je 2000. godine zamijenio ABN - Australian Bibliographic Network) kao servisa nove australske službe. Vodila je NLA u izazovno doba puno promjena, u vrijeme pojave interneta kao novog i neobičnog alata za knjižnice i druge slične institucije, poboljšala je knjižnice kroz cijeli sektor osmišljavanjem raznih suradničkih inicijativa i novosti. Najpohvalnije je to što je stremila osigurati službe i usluge na nacionalnoj razini kako bi ih svi stanovnici Australije mogli s lakoćom koristiti.⁴⁷

Njen maštovit pristup doveo je do osnivanja i uspostave mnogih digitalnih usluga i inicijativa, među kojima je i poznati arhiv Pandora, prvi takvog tipa u svijetu. Arhiv Pandora krenuo je od prvih manjih eksperimentalnih pristupa arhiviranja weba u NLA, i poboljšanjima došao do svjetski poznatog arhiva i nacionalne suradničke službe s državnim

46 Australian Library and Information Association. Warren Horton. URL: <https://www.alia.org.au/warren-horton> (12.6.2021.)

47 Australian Library and Information Association. Jan Fullerton. URL: <https://www.alia.org.au/jan-fullerton> (12.6.2021.)

knjižnicama koje su davale svoj doprinos. Digitalno arhiviranje proširilo se 2005. godine i time je NLA postala zadužena za arhiviranje cijele internetske .au domene. Arhiviranje se redovito provodi, no zbog ograničenja Zakona o autorskom pravu i Zakona o obveznom primjerku, dio arhiva nije dostupan javnosti. Projekt *Slike Australije* je još jedan primjer truda J. L. Fullerton u ostvarenju nacionalne suradničke istraživačke službe, a za sada sadrži 1.5 milijuna digitaliziranih slika povučenih iz 46 različitih sabiračkih ustanova. Veliku pažnju i trud pridala je i dokumentacijskim resursima u knjižnici, ostvarenjem pokretanja beta službe za Australijske digitalizirane novine. Kao ravnateljica u NLA, odlučila je za projekt koristiti sredstva iz amortizacijskog fonda zbirki. Beta služba je pokrenuta 2008. godine i tada je sadržavala sedamdeset tisuća novinskih stranica u razdoblju od 1803. godine na dalje, s time da su se tjedno konstantno nadodavale nove stranice. Zbog uspjeha u knjižničarskoj struci dodijeljena joj je počast Službenica Reda Australije 2005. godine. Kao ravnateljica NLA imala je ključni doprinos digitalnoj zbirci, pristupu i uslugama u NLA. Za izvanredno vodstvo primila je Nagradu H. C. L Anderson 2010. godine, posebno u vidu približavanja jedinstvene australske knjižne i neknjižne građe korisnicima, rabeći inovativne resurse i službe uz digitalizaciju u NLA i suradnjom s drugim knjižnicama i kulturnim ustanovama.⁴⁸

3.1.9. Anne-Marie Schwirtlich

Anne-Marie Schwirtlich rođena je u Indiji, u Bombayu, a s obitelji se preselila u Australiju 1972. godine. U javnoj službi počela je raditi 1978. godine te radila u nekoliko odjela, uključujući Nacionalni arhiv, Nacionalnu knjižnicu i Australski ratni spomenik.⁴⁹ Bila je izvanredan vođa u knjižničnom i arhivskom području, sa svojim znanjem i strašću za australskom povijesti i kulturom, odličnim rasuđivanjem i impresivnim vještinama upravljanja, što joj je pripomoglo u stjecanju ravnateljske pozicije u NLA. Shvaćala je i prihvatila nadolazeće digitalno doba te svojim vještinama, prilagođavala usluge za korisnike. U Narodnoj knjižnici Viktorije osmislila je strateški plan za knjižnice 21.st.-a, utemeljila dvije stalne izložbe i svojim naporima došla do sredstava za izgradnju prostora za pohranu zbirki izvan knjižnice. U vremenju njezina obnašanja funkcije ravnatelja u NLA, Trove je

48 Australian Library and Information Association. Jan Fullerton. URL: <https://www.alia.org.au/jan-fullerton> (12.6.2021.)

49 National Archives of Australia. Leaders of the National Archives. Anne-Marie Schwirtlich. URL: <https://www.naa.gov.au/about-us/organisation/history/leaders.aspx> (12.6.2021.)

uveden kao glavna komponenta australske istraživačke infrastrukture te je porastao na 500 milijuna izvora, što joj je osiguralo najvišu nagradu za Postignuća u eVladi 2011. godine.⁵⁰

Tijekom svoje službe u NLA uspjela je ostvariti pregovore o Zakonu o obveznom primjerku, čije su izmjene knjižnici omogućile nabavu i pohranu elektroničkih i izvorno elektroničkih (born digital) publikacija. Oblikovala je uzoran knjižnični izložbeni program kao npr. „*Mapiranje našeg svijeta: Terra Incognita u Australiji*“ i „*Nebesko carstvo: Život u Kini 1644-1911*“, što je privuklo rekordni broj posjetitelja. Aktivno se povezivala s profesionalnim udrugama tijekom cijele svoje karijere, kao npr. Australaska Knjižnično – informacijska udruga (Australian Library and Information Association), Međunarodna federacija knjižničarskih udruga i ustanova (International Federation of Library Associations and Institutions) i Australsko društvo Arhivista (Australian Society of Archivists) u kojem je služila kao predsjednica od 1989. do 1990. godine. Obavljala je službu i za Nacionalne i Narodne knjižnice Australasia (National & State Libraries Australasia - konzorcij koji predstavlja nacionalne, državne i teritorijalne knjižnice Australije i Novog Zelanda) od 2004. do 2006. godine. Svoju dugogodišnju predanost radu iskazala je Konferencijom ravnatelja nacionalnih knjižnica u Aziji i Oceaniji, kao i suradnički duh te spremnost na međuinstitucionalnu suradnju. Dobitnica je Nagrade Redmond Barry te članica Reda Australije od 2015. godine zbog ostvarene značajne uloge u razvitku knjižničnog i arhivskog područja kroz službe na nacionalnom nivou i profesionalne organizacijske i informacijske sposobnosti.⁵¹

3.1.10. Marie-Louise Ayres

Marie-Louise Ayres radila je osam godina u knjižnici na Canberra kampusu Sveučilišta New South Wales, koji je posjedovao jaku specijalnu zbirku usmjerenu na australsku književnost. Tamo je izgradila značajnu arhivu suvremene australske književnosti i vodila razvoj AusLit-a, inovativne online baze podataka koja je bila prva svjetska implementacija FRBR-a (Functional Requirements for Bibliographic Records – Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa). Radeći za NLA 2002. godine je sudjelovala u stvaranju

⁵⁰Australian Library and Information Association. Anne-Marie Schwirtlich.

URL: <https://www.alia.org.au/anne-marie-schwirtlich> (13.6.2021.)

⁵¹ Isto

online usluge *Glazba Australije*, koja je službeno pokrenuta 2004.god.⁵² Na mjesto ravnateljice NLA imenovana je 2. ožujka 2017. godine, na mandat službe od 5 godina, do prvog ožujka 2022. godine.⁵³ Australaska vlada je 2016. godine obećala dodatna sredstva za NLA digitalne projekte. Ayres smatra da knjižnica svoj uspjeh duguje vještom i marljivom osoblju i njegovanim vrijednostima radnog okoliša i kulture knjižnice. Sudjelovala je i vodila mnoge projekte nacionalnih i narodnih knjižnica, kao npr. NED (Nacionalna eDepozit služba) koja je razvijena suradnjom australskih nacionalnih, narodnih i regionalnih knjižnica. Bila je član osnivač GLAM peaka⁵⁴ i stekla poseban interes za taj projekt te postala zagovornik poboljšanog integriranja velikih digitalnih zbirki kojima upravljaju kulturne institucije, kao i za istraživačku infrastrukturu australskih humanista i društvenih znanstvenika. Prema Ayres postavljeni strateški ciljevi NLA tiču se sakupljanja građe koja će biti važna za budućnost, povezivanje sa zajednicama, povezivanje zajednica sa zbirkama te suradnja s drugim institucijama kako bi se povećao nacionalni utjecaj kulturnih zbirki⁵⁵

3.2. Zbirke NLA

U ovome poglavlje bit će ukratko opisane posebne zbirke NLA. Opisat će se nastanak svake pojedine zbirke i vrste građe. Istaknut će se najvažniji primjerci građe u svakoj zbirci te važnost navedenih zbirki za NLA i korisnike knjižnice.

3.2.1. Azijske zbirke

NLA prvenstveno sakuplja građu iz područja suvremene Azije, preciznije građu od 19.st. do današnjeg doba. Organizirano okupljanje ove građe, kreće od 1950 - ih godina i pokriva razna područja interesa kao npr: povijest, politiku, društvo, kulturu i tekuća

52 CDNLAO. Newsletter. Introducing Dr Marie-Louise Ayres. Confrence of Directors of National Libraries in Asia and Oceania. National Library of Australia. No. 89, August 2017.

URL:

www.ndl.go.jp/en/cdnlaol/newsletter/089/893.html?fbclid=IwAR2bQV4BZxjRnPwO0ZKJAJayzIv5hUpKuQ17reG7NOTDqxfBVHbJJ_KnOYc (14.6.2021.)

53 National Library of Australia. Director-General and Executive Member Dr Marie-Louise Ayres.

URL: <https://www.nla.gov.au/library-council/mayres> (14.6.2021.)

54 Inicijativa predstavnčkih tijela galerijskih, knjižničnih, arhivskih i muzejskih sektora u Australiji, započela 2015. godine međusobnom suradnjom, u svrhu omogućavanja ljudima boljeg pristupa, korištenja i izgradnje nacionalne zbirke.

55 CDNLAO Newsletter. Introducing Dr Marie-Louise Ayres. Confrence of Directors of National Libraries in Asia and Oceania. National Library of Australia. No. 89, August 2017.

URL:

www.ndl.go.jp/en/cdnlaol/newsletter/089/893.html?fbclid=IwAR2bQV4BZxjRnPwO0ZKJAJayzIv5hUpKuQ17reG7NOTDqxfBVHbJJ_KnOYc (14.6.2021.)

dogođanja. Današnja građa Azijske zbirke posjeduje knjige, dnevnike, vladine publikacije, časopise i novine, baze podataka s članaka s cjelovitim tekstom, elektroničke knjige, arhivirane internetske stranice, kartografsku građu i sitni tisak. Zbirka se poglavito sastoji od građe s područja zemalja Istočne i Jugoistočne Azije, a knjižnica uz to i ima velik dio građe o Aziji na engleskom jeziku. Uređenje zbirki jest takvo da ih dijeli po jezicima, što znači da su rukopisi za određene zemlje poput Kine, Japana, Koreje, Tajlanda, Laosa, Kambodže i Mianmara u prostoru odvojenom od glavnih zbirki, koje su pak dostupne za slobodno korištenje u tomu namijenjenoj Azijskoj čitaonici. Unutrašnje uređenje zbirki dijeli ih na predmetna područja. U glavnoj zbirci knjižnice nalaze se zbirke zemalja poput Indonezije, Malezije, Singapura, Brunea, Filipina i Vijetnama te zbirke o cijeloj Aziji na engleskom jeziku. Kao najvrjedniji primjerci knjižnične građe iz Azijske zbirke, izdvajaju se *Da ban ruo bo luo mi duo jing* (najraniji primjerak tiskanog rukopisa iz 12. st. - budistički rukopisi na kineskom jeziku), Zbirka Londonskog misionarskog društva (prikaz života misionara u 19. st. Kini) i Zbirka Japanske drvene štampe (šarene slike japanskih grafika iz 19. st.).⁵⁶

3.2.2. Plesna zbirka

Zbirka okuplja građu koju čine portreti, rukopisi, usmena povijest, intervjui, fotografije, glazbene partiture, osobni dokumenti, kazališni programi i memorabilije. Odras jedinstvenih plesnih izvora Australije i njenih raznolikih plesnih stilova i sadrži osobne i putne dokumente i albume plesača, intervjue usmene povijesti s poznatim Australcima uključenima u ples, slike plesa, fotografije i umjetnička djela, nastupi australskih produkcija i međunarodnih turneja, notirane plesne partiture i povezani radovi, programi izvedbi, letci i brošure i zvučni zapisi narodne plesne glazbe. Najpoznatiji primjerci građe iz plesne zbirke su: istraživačka građa povezana s najpoznatijom suvremenom australskom plesnom grupom *Australian Dance Theatre*, *The Ballets Russes in Australasia* arhiva programa, plakata i dr. efemerne građe vezane za australske i novozelandske obilaskе poznatih tvrtki pukovnika Wassilyja de Basila između 1936. i 1940. godine koja je u većoj mjeri i digitalizirana do danas, *Borovansky Ballet* - skupina građe iz raznih privatnih i javnih izvora koja opisuje razvitak australskog prvog dugoročnog plesnog društva, *Radovi Gertrud Bodenwieser* - arhiva radova, fotografija, dizajna i programa koji se odnose na prvo australsko društvo modernog plesa tj. na Bodenwieser balet i *Performaces* - skupina kratkih članaka koji opisuju

56 National Library of Australia. Collections. Asian. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/asian#> (15.6.2021.)

povijest pojedinačnih produkcija nastalih u Australiji, australske produkcije međunarodnog repertoara i druge predstavljene u inozemstvu.⁵⁷

3.2.3. Zbirka sitnog tiska

Zbirka sitnog tiska knjižnice obuhvaća mnoštvo raznolikih jedinica građe poput manjih publikacija kao što su letci, listići, pozivnice, kartice, jelovnici, različita pošta te veće publikacije poput kazališnih programa i kataloga trgovina na malo. Kriteriji za odabir efemerne građe su vremensko razdoblje, sadržaj, dizajn i informativnost. Zbirka je pretraživa u online katalogu knjižnice uz uvjet da se pojam sitnog tiska upiše uz naziv građe koju se želi locirati. Zbirka je organizirana po predmetnom području i raspoređena u nekoliko dijelova: opća efemerna građa, programi za australske izvedbene umjetnosti i sitni tisak (PROMPT), trgovački katalogi, programi i pozivnice, zemljopis i putovanja, formirane zbirke i spomenari. Knjižnica prikuplja i sitni tisak vezan uz predizborne kampanje, internetske stranice i trud oformljivanja zbirke koje dokumentiraju nacionalne događaje i događanja poput Olimpijskih igara u Sydneyu 2000. godine. Efemerna građa u zbirci Azije/Pacifika uključuje plakate, letke, naljepnice te predmete kao što su značke, majice i kape, zbog svoje usredotočenosti na građu vezanu za određene događaje poput izbora ili društveno-političkih skupina s važnom regionalnom ulogom. Zbirka sitnog tiska može se pretražiti putem oline kataloga knjižnice i tražiti na korištenje u čitaonici putem eCallslip usluge. U zbirci se ističe kompilacija *Fragments of the everyday: a book of Australian ephemera* koja prezentira bogatstvo efemerne građe zbirke NLA.⁵⁸

3.2.4. Domorodačka zbirka

Duga domorodačka povijest Australije priča se kroz njezine zbirke građe domorodačkih priča, ceremonija i umjetnosti te kroz mnoge dokumentarne oblike, kako bi na najbolji način prikazala povijest kulture u rasponu većem od pedeset tisuća godina. Knjižnica se uvelike trudi izgraditi jaku zbirku domorodačke građe koja bilježi sve važno za domorodačku autohtonu povijest, kulturu i iskustva, u raznim oblicima poput arhiviranih web - stranica, fotografija, karata, usmene povijesti, rukopisnih slika i sve vrste publikacija na engleskom jeziku. Dodatnim trudom knjižnica je osigurala primjerke svih rječnika autohtonog australskog domorodačkog jezika, popisa riječi i leksikona do sada objavljenih,

57 National Library of Australia. Collections. Dance. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/dance> (15.6.2021.)

58 National Library of Australia. Collections. Ephemera. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/ephemera> (15.6.2021.)

interaktivne rječnike, a sva građa je u rasponu stotine jezika i dijalekata. Zalaganje knjižnice za napredak domorodačke zbirke vidljivo je u ostvarenju: a) projekta *Bringing Them Home* kojim se načinilo tristotinjak intervjua u razdoblju 1998. – 2002. godine s domorodačkim stanovništvom, misionarima, policijom i administratorima uključenima u ili pogođenima procesom selidbe djece, b) *Mura Gadi* anotirane bibliografije rukopisa, slika i usmene povijesti povezane s australskim starosjediocima aktualne do 1999. godine, c) zbirke *Crteža Tommyja McRaea* koja sadrži zapise o tradicionalnom životu, lovu, ribolovu, plesu i sukobima aboridžinskog plemena Wahgunyah na rijeci Murray, 1880. godine, d) *zbirke dokumenata Eddiea Koikia Mabo* koja sadrži sudske spise Vrhovnog suda Queenslanda i Visokog suda Australije vezane za procese vlasništva zemlje, bogatu materijalnu povijest i genealogiju, e) okupljenih *fotografija Ernabella Arts-a*, jedne od najdugovječnijih organizacija aboridžinskih umjetnosti i drugim sličnim pothvatima. Dio građe u domorodačkoj zbirci koji se odnosi na starosjedioce smatra se kulturno osjetljivim te sadržava fotografije i slike umrlih osoba i prikaze uznemirujućih incidenata.⁵⁹

3.2.5. Zbirke rukopisa

Zbirke rukopisa sastavljene su od građe koju čine priče i pothvati pojedinaca i organizacija, pružajući uvid u primarne izvore o ljudima, mjestima i događajima vezanima uz značajnu australsku povijest. Zbirka obuhvaća raznolike tipove građe, manje i veće, poput pisama, dnevnika, skica, umjetničkih djela, bilježnica, karata, fotografija, književnih djela, organizacijskih spisa i dr. građe u papirnatom i digitalnom obliku. Dio građe iz zbirke potječe iz kolonijalnog perioda, 1890–ih godina i australskog nacionalnog razvitka, a građa je općenito povezana s Australijom te Papuom Novom Gvinejom, Novim Zelandom i Pacifikom. Zbirka odražava raznolikost australskog društva, kulture, okruženja i političkih sustava kroz svoje akvizicije novije, ali i starije građe vezane za život Australije, jednako usmjerene na pojedince kao i na organizacije. Najpoznatija jedinica građe ove zbirke je Dnevnik pothvata Kapetana Jamesa Cook-a s njegovog prvog putovanja, uz bilježnicu Williama Bligha iz vremena pobune Bountay, dokumente Sir Edmunda Bartona kao prvog premijera Australije, dokumenti Sir Johna Monasha koji je bio vojni zapovjednik u Prvom svjetskom ratu i dr.⁶⁰

59 National Library of Australia. Collections. Indigenous.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/indigenous> (16.6.2021.)

60 National Library of Australia. Collections. Manuscripts.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/manuscripts> (16.6.2021.)

3.2.6. Zbirka kartografske građe

Kao proizvod određenog doba, kartografska građa je ujedno i pokazatelj socijalnog, političkog i teritorijalnog interesa države, ponad svoje primarne edukacijske uloge.⁶¹ Zbirka kartografske građe jedna je od glavnih istraživačkih zbirki knjižnice, slijedom čega njome upravlja tzv. kustos karata, čija je dužnost da uz opću zadaću očuvanja građe, stručnim metodama poboljša status građe u zbirci te da poslovnim umrežavanjem knjižnici priskrbi nove poslovne veze i suradnje. Brojne vladine agencije za mapiranje kao npr. Kraljevska australska mornarica, australska vojska i Odjel za nacionalno kartiranje (Geoscience Australia), zajedno s mnogim proizvođačima karata države i teritorija, u dvadesetom stoljeću pohranile su velike zbirke karata koje knjižnica ne bi uspjela nabaviti iz bilo kojih drugih izvora.⁶²

Zbirka sadrži približno milijun karata, u rasponu od ranih karata Europe i Australskog teritorija do današnjih karti Australije, kako u printanom, tako i u digitalnom obliku. Karte u online katalogu su visoke rezolucije te se besplatno mogu preuzeti s mrežnih izvora knjižnice. Unutar zbirke nalazi se raznolika kartografska građa poput 200 000 australskih topografskih karata iz vremena nakon 1900. godine koje su objavile nacionalne i državne službe za kartiranje, karte posjeda i podjele australskih država i teritorija, tematske karte korištenja zemljišta, upravljanja vodama i drugim resursima, geologije i rudarstva, prometa, cesta, planiranja i infrastrukture, vojne mape, uz 800 000 zračnih fotografija Australije, Papue Nove Gvineje i Antarktika te prekomorske karte s naglašenim regijama u blizini Australije, ulični imenici, atlasi, časopisi, referentni materijali i sl.⁶³

3.2.7. Glazbena zbirka

Glazbeni kritičar Kenneth Hince zalagao se za unaprjeđenje položaja glazbene građe u knjižnicama i općenito, također se borio kako bi glazba postala kategorija u nacionalnoj bibliografiji te za stvaranje zajedničkog kataloga printane glazbene građe. Glazbena zajednica

61 Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001. Str. 238.- 239.

62 Woods, Martin P. The Maps Collection of the National Library of Australia. Cartographic perspectives. No. 63, Spring 2009. Str. 76 – 77. URL:

<https://www.google.com/search?q=Woods%2C+Martin+P.+The+Maps+Collection+of+the+National+Library+of+Australia.+Cartographic+perspectives.+No.+63%2C+Spring+2009.+Str.+76+%E2%80%93+77.&oq=Wood+s%2C+Martin+P.+The+Maps+Collection+of+the+National+Library+of+Australia.+Cartographic+perspectives.+No.+63%2C+Spring+2009.+Str.+76+%E2%80%93+77.&aqs=chrome..69i57.836j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8> (17.06.2021.)

63 National Library of Australia. Collections. Maps.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/maps> (17.6.2021.)

je već od 1960-ih godina srčano radila na ostvarenju svog sna o pokretanju nacionalne glazbene knjižnice.. Rezultat truda bilo je osnivanje Australskog Vijeća za Umjetnost 1973. godine. Formalno osnivanje glazbenog odjela i početak glazbene zbirke NLA, dogodio se 1973. godine. Temelji za osnivanje glazbene zbirke sežu u 1966. godinu kad je Cliff Brumster kontaktirao nacionalnog knjižničara Harolda Whitea tražeći uređenje politike razvitka glazbenih zbirki NLA, što je u dogledno vrijeme i načinjeno. Prva značajna faza za glazbenu zbirku NLA je bila donacija najopsežnije privatne zbirke glazbene građe u Australiji od strane ranije spomenutog glazbenog kritičara, prodavač antikvarijata i knjižnični dobavljač Kennetha Hincea 1968. godine.⁶⁴

Glazbena zbirka sadrži približno 300,000 glazbenih partitura, što ju čini jednom od najvećih istraživačkih zbirki glazbe u zemlji. Sadrži raznoliku građu poput neobjavljenih notnih zapisa, digitalizirane građe stare i suvremene glazbe, arhive skladatelja, izvođača i glazbenih organizacija, memorabilije i fotografije, arhivske zvučne snimke narodne glazbe i plesa, informacije za potporu istraživanju i proučavanju glazbe te pristup softveru za glazbene zapise i tipkovnici u čitaonicama knjižnice. Komercijalna glazba čuva se u Australskom nacionalnom arhivu filma i zvuka.⁶⁵

3.2.8. Zbirka novina

Zbirka novina dostupna je i putem online kataloga knjižnice, a sastoji se od digitaliziranih povijesnih i modernih novinskih naslova te od naslova u papirnatom obliku i na mikrofilmu. Knjižnica za zbirku novina prikuplja: australske dnevne, večernje, regionalne i razne gradske novine, novine koje objavljuju etničke skupine, političke organizacije, novine od posebnog interesa, digitalizirane australske novine kao npr. prve novine objavljene u Australiji, Sydney Gazette i New South Wales oglasnik, inozemne novine te australske i inozemne online novine kroz baze podataka s cjelovitim tekstom poput baze Factiva, the Times Digital Archive baze, China Core Newspaper baze podataka i slične baze kojima mogu pristupiti registrirani knjižnični korisnici. Knjižnica je pokrenula vodiče za istraživanje inozemnih i australskih novina koji služe kao pomoć korisnicima u pronalasku željene

64 Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001. Str. 213-214.

65 National Library of Australia. Collections. Music.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/music> (17.6.2021.)

novinske građe. U čitaonicama je dozvoljen pristup tiskanim i mikrofilmiranim novinama. Slobodan pristup povijesnim novinama knjižnica je osigurala pomoću platforme Trove.⁶⁶

3.2.9. Zbirka usmene povijesti

Zbirka usmene povijesti datira iz 1950-ih godina, a poglavito ju čine snimci i intervjui mnoštva različitih Australaca, poznatih i nepoznatih. Sastavljena je tako da odražava kulturu, društvo, intelektualni život naroda Australije, a broji oko 45 000 sati zvučnih zapisa. Godišnje se zbirci pribraja približno tisuću sati intervjua i glazbe. Sva građa iz zbirke dostupna je putem kataloga i online izvora. Građa ove zbirke je veoma raznolika, počevši od popularne kulture i tradicionalnih pjesama, preko intervjua poznatih osobnosti Australije kao npr. znanstvenika, pisaca, umjetnika, političara i sportaša, do običnih ljudi koji su iskusili teške životne kušnje poput nezaposlenosti, teške promjene socijalnih uvjeta, uklanjanje djeteta iz obiteljskog doma, Veliku depresiju iliti ekonomski krizu, migraciju i sl. te snimaka prirode u realnom i umjetnom okolišu. Dio intervjua ima i svoje prijepise te sažetke koji se, putem online sustava, mogu potražiti kroz platformu Trove. Najistaknutiji primjerci građe u ovoj zbirci su intervjui Hazel de Berg.⁶⁷ Fokus NLA tijekom 1990-ih godina okrenuo se k multikulturalnosti kroz projekte o usmenoj povijesti Australskog stanovništva koji živi izvan svoje zemlje. Baza podataka za očuvanje zvuka, koja je utemeljena 1996. godine uvelike je pripomogla očuvanju zbirke usmene povijesti, zbog sposobnosti da tehnički opiše svaku individualnu jedinicu građe te identificira najugroženije jedinice građe. U dvadeset i prvom stoljeću NLA je pokrenula digitalni sustav upravljanja i sustav masovne pohrane, kako bi u koraku s tehnologijom, sačuvala sve jedinice građe iz zbirke usmene povijesti. Od prenosivih digitalnih audio kazeta korištenih 2000-ih godina, knjižnica je u potpunosti ukomponirala sve digitalne blagodati modernog doba u svoj sustav očuvanja građe iz zbirke usmene povijesti i kroz razne sustave i platforme, pronašla način za trajnije i kvalitetnije očuvanje zbirke.⁶⁸

66 National Library of Australia. Collections. Newspapers.
URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/newspapers> (17.6.2021.)

67 National Library of Australia. Collections. Oral history and folklore.
URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/oral-history-and-folklore> (17.6.2021.)

68 Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001. Str. 196.

3.2.10. Pacifička zbirka

Pacifička zbirka jedna je od najbogatijih i najraznolikijih zbirki NLA, a okuplja građu s područja Pacifičke regije, Novog Zelanda te Papue Nove Gvineje. Zbirka sadrži na tisuće knjiga, novina i dnevnika od najranijih publikacija o Pacifiku do suvremenih publikacija, rukopise i dokumente mnogih Australaca koji su osobno ili profesionalno sudjelovali u aktivnostima i istraživanju Pacifika, Novog Zelanda te Papue Nove Gvineje, uz mikrofilmirane materijale iz ureda Pacifičkih rukopisa (PMB) i projekta Australian Joint Copying Project (AJCP), slike i fotografije koje datiraju od najranijih putovanja do danas (djelomično digitalizirane), rijetke i novije karte i razne arhivirane web stranice od kojih su neke potpuno nestale sa interneta.⁶⁹

Pacifičku zbirku NLA čini nekolicina zbirki: Petherick, Ferguson te Nan Kivell zbirka. Temelji fonda NLA bile su upravo ove navedene zbirke. Rani vrhunac za zbirku knjižnice bio je otkup časopisa i drugih rukopisa kapetana Cooka 1923. godine. Tijekom sljedećih desetljeća uslijedile su akvizicije mnogih već formiranih zbirki (zbirki određene tematike, određenih kolekcionara ili obitelji) koje su bile jak poticaj rastu knjižnične zbirke. Zbirke Petherick, Ferguson i Nan Kivell posebno su važne za razvoj dubine i širine fonda knjižnice.⁷⁰

Zbirka Petherick je dar zbirke Edwarda Augustusa Pethericka i predstavljena je nakon primitka, 1909. godine i sastoji se od cca 10.000 svezaka i 6.500 letaka, karata, rukopisa i slika koji se odnose na Australiju i Pacifičko područje Australije. Knjižnici je ponudio svoju zbirku 1901. god. kao dar, ali knjižnica ga je odbila te zbirku pribavila tek osam godina kasnije. Vlasništvo nad zbirkom pripalo je knjižnici, a Petherick je postao arhivist kojemu su plaćali godišnju rentu. Četrnaestostoljetna engleska Knjiga psalama sa suvremenim uvezom je najstariji primjerak građe iz Petherickove zbirke, a uz nju se gotovo jednako cijene vrijedna pisma i autogrami poznatih britanskih ličnosti poput Jane Austen, Charlesa Darwina, Georgea Eliota, W. E. Gladstonea, Lorda Nelsona, Johna Ruskina, Marka Twaina, Vojvode od Wellingtona i dr. Nakon njegove smrti, knjižnica je od njegovih nasljednika primila još građe u vidu knjiga, grafika, rukopisa i osobnih dokumenata. Sastavio

69 National Library of Australia. Collections. Pacific.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/pacific-collections> (18.6.2021.)

70 National library of Australia. History of the National Library collections until 1980 (extract from Burmester). URL: <https://www.nla.gov.au/history-of-the-collections/burmester-extract> (18.6.2021.)

je i katalogizirao osobnu knjižnicu ravnatelja NLA. Godine 1916. dobio je nagradu za svoje djelovanje u knjižničarskom svijetu i profesiji.⁷¹

Sir Rex de Charembac Nan Kivell je bio neumorni kolekcionar cijeli svoj život. Njegova nevjerojatna postignuća kao kolekcionara prepoznata su kada mu je 1976. god. dana počasna titula viteza. Knjižnica je 1959.god. kupila njegovu zbirku. Nakon njegove smrti 1977.god., manji broj knjiga, velikih platna i njegove medalje primljene pod uvjetima njegove oporuke. Najstarija karta u zbirci je verzija poznate svjetske Ptolomejeve karte preuzete iz kronike Nuremberg (1493.god.). U svojoj zbirci stvorio je širok raspon predmeta i artefakata kao npr. nautičke instrumente s Cookovih putovanja, srebrnu čašu i svjetiljku koja je Josephu Banksu uručila kraljica Charlotte, šarena urezana emuova jaja, biste guvernera i političara itd..⁷²

Značajnost Fergusonove zbirke očituje se i u tome što je posjedovao 480 od 1500 knjiga iz razdoblja 1784. - 1830. godine, od kojih su neki primjerci bili iznimno rijetki ili jedini preživjeli primjerci svoje vrste. Jezgru njegove zbirke činile su knjige s područja Australije, Novog Zelanda i Pacifika. Zadnji dio zbirke koji je uključivao putovanja, ranu Australianu i rukopise, knjižnica je nakon smrti Sir Fergusonu otkupila od njegove obitelji 1970. godine.⁷³

3.2.11. Zbirka fotografija i slika

Zahvaljujući Cliffu Brumesteru, oko 1952. godine NLA je razvila specificiranu politiku prikupljanja građe za zbirku fotografija i slika, ograničivši kriterije na pojedina područja istinski važna nacionalnom razvoju knjižnice, time zaustavivši nekontrolirano i besciljno prikupljanje građe. Rana zalaganja ravnatelja i osoblja NLA u početnim godinama rada knjižnice, svojim trudom i sposobnošću povelala su knjižnicu u novo doba, svojom srčanošću obećavši konstantni napredak u razvitku knjižnične misije i usluga.⁷⁴ Građa u zbirci po tematici varira, općenito se odnosi na australski narod i stanovništvo, povijest i društvo, događaje i mjesta u razdoblju od ranog europskog istraživanja Južnog Pacifika, pa

71 National library of Australia. Petherick Collection.

URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/petherick-collection> (18.6.2021.)

72 National library of Australia. Nan Kivell Collection.

URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/nan-kivell-collection> (19.6.2021.)

73 National Library of Australia. Ferguson Collection.

URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/ferguson-collection> (19.6.2021.)

74 Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001. 199. str.

sve do suvremenog doba. Jedinice građe raznog su formata i također prate događaje vezane uz Australiju u inozemstvu, kao npr. na Antarktici i u Papui Novoj Gvineji. Zbirka se sastoji od fotografija, grafika, crteža, akvarela, crtanih filmova, minijatura, slika, portreta, karikatura, arhitektonskih planova, predmeta i skulptura. Dio fotografija u zbirci potječe iz razdoblja sredine devetnaestoga stoljeća tj. izuma fotografije.⁷⁵

Zbirka predmeta sastavni je dio fonda NLA i predstavlja njen svojevrsni posebni nacionalni identitet koji knjižnica gradi već više od stotinu godina, a čine ju trodimenzionalni predmeti čija se važnost i povijesni značaj iskazuje na različite načine. Zbirke predmeta najčešće dolaze u knjižnicu kao dio zbirke arhivske građe, osobnih zbirki ili kao dio slikovne zbirke. Knjižnica nema predmete kao službeno navedenu kategoriju zbirke građe. Voditelji zbirke predmeta NLA od 1980-ih jesu kustosi zaduženi za slike. Zbirka predmeta kao pojam opisana je kao svojevrsna posudbena povijesna knjižnica, ponajviše stoga što se predmeti iz zbirke rijetko izlučuju iz fundusa, jer bez obzira na starost i uporabljivost predmeta, oni se bespogovorno čuvaju. NLA u svojem fondu posjeduje i raznovrsnu zbirku starih kamera i dr. fotografske opreme koja je još u poprilično dobrom i uporabnom stanju. U sklopu zbirke jednog bivšeg premijera Australije, knjižnica posjeduje njegov slušni aparat i umjetnu protezu. U jednoj zbirci predmeta nalazila se i manja staklena posuda sa zamotuljkom od papira, a danas je taj papir dio zbirke rukopisa knjižnice jer sadrži popis imena radnika koji su radili na izgradnji zgrade knjižnice u Kings Avenue. Smatra se kako su knjižna građa i zbirke predmeta u ovisnom suodnosu te da iskazuju svoj puni sjaj tek kada se zajedno izlažu. Knjižnica se ponosi i predmetima kraljevskog podrijetla i značaja, koji su pripadali Kraljici Viktoriji, Kraljici Alexandri i Edwardu VIII., kao npr. medalje, biste, slike i šalice. Što se tiče kriterija za zbirku/e predmeta, knjižnica je slijedila kriterij povezanosti s Australijom i Azijom, tj. kriterij mjesne ili regionalne povezanosti.⁷⁶

3.3. Čitaonice Nacionalne knjižnice Australije

NLA ima tri čitaonice: glavnu čitaonicu koja uključuje zonu za istraživanje novina i obiteljsku povijest, čitaonicu s posebnim zbirkama uključujući čitaonicu Petherick te

75 National Libarray of Australia. Collections. Picture. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/pictures> (19.6.2021.)

76 Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001. Str. 87. - 89.

čitaonicu azijskih zbirki. Čitaonice su moderno uređene i udobno opremljene. Zbog prirode čitaonica, korisnici građu moraju naručiti putem knjižničkog online kataloga, nakon čega knjižnično osoblje zatraženu građu daje na korištenje u jednoj od navedenih čitaonica. Korisnici mogu posjetiti spremište građe putem privatnih posjeta pod vodstvom knjižničara, nazvanih ture iza scene. Kao i većina knjižnica, NLA nudi sljedeće usluge unutar svojih čitaonica: ulaganje zahtjeva za građom, pristup građi knjižnice, razgovor sa stručno osposobljenim knjižničnim osobljem, mogućnost pretrage i pristupa elektroničkim izvorima kao npr. časopisi, elektroničke knjige, indeksi i baze podataka, korištenje interneta i računala unutar knjižnice besplatno, pregledavanje referentne zbirke knjižnice te fotokopiranje, skeniranje i ispis jedinica građe. Jasno razrađena pravila korištenja knjižničnih usluga definiraju i parametre za prihvatljivu uporabu informacijsko – komunikacijske tehnologije, međuknjižnične posudbe, usluge direktnog kopiranja te ponuđenih istraživačkih alata i resursa.⁷⁷

3.4. Odnos Nacionalne knjižnice Australije prema multikulturalnosti australskog stanovništva

Kulturalno bogatstvo zemlje stvorilo je multikulturalno društvo, a samim time i specifičnu vrstu korisnika knjižnice. Nakon razdoblja podcijenjenosti knjižnica se uhvatila u koštac s uključivanjem multikulturalnosti u svoje djelatnosti i osiguravanjem da se multikulturalnoj građi prida jednaka važnost kao i ostaloj građi te da se fond knjižnici upotpuni multikulturalnom građom, kako i dolikuje jednoj suvremenoj nacionalnoj knjižnici. Kako bi multikulturalnoj građi osigurala pripadajuće mjesto, NLA je u suradnji s državnim knjižnicama pokrenula inicijativu Collecting Multicultural Australia – CMA. Ciljevi ove inicijative prilično su kratko i jasno definirani: podizanje svijesti o multikulturalnim zajednicama u svim vrstama knjižnica, promicanje važnosti doprinosa zbirci australske pisne baštine i potaknuti multikulturalne izdavače da pošalju po jedan primjerak bilo koje publikacije objavljene u Australiji Nacionalnoj knjižnici i odgovarajućoj državnoj knjižnici. NLA prikuplja publikacije svih vrsta, na svim jezicima, a najčešće su to publikacije poput knjiga, biltena, časopisa, letaka, novina, stripova, plakata, brošura, obiteljske povijesti, autobiografije, publikacije kulturnih događanja, sportske vijesti, publikacije s konferencija ili

77 National library of Australia. Reading rooms. URL: www.nla.gov.au/reading-rooms (20.6.2021.)

radionica, zbornici itd. Okupljena građa vrlo je brzo dostupna za pretraživanje putem Nacionalne bibliografske baze podataka, a također i kroz online katalog zbirke NLA.⁷⁸

Kako bi poduprla izgradnju multikulturalne zbirke knjižnične građe, NLA je 2011/12. godine krenula s projektom digitaliziranja novina iz svog fonda, kroz nagrađivanu platformu za pretraživanje pod nazivom Trove. Za digitalizaciju su izabrane najstarije novine iz 19. i 20. stoljeća, koje prikazuju život australske zajednice toga doba, povijest, jezik i iskustvo imigranata. Ciljano su digitalizirane njemačke, talijanske i estonske novine. Digitalizirani su primjerci njemačkih novina *The Adelaiders Deutsche Zeitung* (1851. i 1860-62. godine), *Suedaustralische Zeitung/ Sud-Australische Zeitung* (1850.-1851. godine), *Sud-Australische Zeitung* (1860.-1874. godine), talijanske novine *Il Giornale Italiano* (1932.-1940. godine) te estonske novine *Meie Kodu (Naš dom, 1949.-1954)*. Kriteriji za odabir novina na jeziku zajednice za projekt digitalizacije novina zasnivali su se na tome jesu li naslovi mikrofilmirani, stanju autorskog statusa i na specifičnom interesu lokalnih zajednica. Digitalizirano je 7 milijuna stranica od ukupno 270 novina koje su sudjelovale u projektu, a svi primjerci dostupni su putem platforme Trove.⁷⁹ U katalogu NLA nalazi se imenik dobavljača čija je svrha pomoć knjižničarima u razvoju zbirke za multikulturalne, višejezične zajednice kojima služe, s podacima o profilu dobavljača, uslugama predbilježbe i zadovoljstvu kupaca, u knjižnom i mikrofilm obliku. Imenik je usredotočen na četiri velike multikulturalne skupine u američkoj državi Kaliforniji, a to su azijsko-američke (kineskog, japanskog, korejskog i vijetnamskog podrijetla), afro-američke, skupine s latinskog/španjolskog govornog područja i Indijance kao domorodačko stanovništvo.⁸⁰

3.5. Publikacije koje objavljuju Hrvati u Australiji

NLA na temelju zakonskih odredbi o obveznom primjerku, prikuplja sve publikacije koje se objavljuju u Australiji. U Hrvatskoj se za prikupljanje iseljeničkog tiska brine Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Iseljenički tisak prikuplja se u zbirci Inozemna

78 National library of Australia. Collecting Multicultural Australia.

URL: www.nla.gov.au/building-our-collections/collecting-multicultural-australia (20.6.2021.)

79 National library of Australia. Multicultural newspapers now available online.

URL: www.nla.gov.au/media-releases/2012/06/18/multicultural-newspapers-now-available-online (20.6.2021.)

80 National library of Australia catalogue. Multicultural [microform]. Multilingual Resources. A Vendor Directory. URL:

[catalogue.nla.gov.au/Record/5376127?lookfor=Multicultural%20%22\[microform\]%22%20Multilingual%20Resources%20A%20Vendor%20Directory&offset=1&max=5412339](http://catalogue.nla.gov.au/Record/5376127?lookfor=Multicultural%20%22[microform]%22%20Multilingual%20Resources%20A%20Vendor%20Directory&offset=1&max=5412339) (20.6.2021.)

Croatica, a obuhvaća i publikacije koje objavljuju Hrvati na području Australije. Hrvatske publikacije počele su se objavljevati u Australiji još prije nastanka zakonskih odredbi o obveznom primjerku. Određene publikacije nisu imale dozvolu objavljivanja, pa su tako u razdoblju prije Drugog svjetskog rata izdavači objavljivali navedene publikacije u tajnosti.⁸¹ Zbog mnogobrojnih razloga, nisu sve publikacije iseljeničkog tiska sačuvane u nacionalnim knjižnicama. NSK u Zagrebu održala je 34. - u tribinu zbirke Inozemna Croatica, s temom projekta izrade bibliografije hrvatskog iseljeničkog tiska te je održano izlaganje Hrvatski iseljenički tisak (HIT) u sklopu Devetog festivala hrvatskih digitalizacijskih projekata (9. i 10. svibnja 2019).⁸²

3.6. Uloga Nacionalne knjižnice Australije u procesu cjeloživotnog učenja

NLA ima mnoge uloge, no najistaknutije posljednjih godina su dvije, uloga NLA kao istraživačke knjižnice te njena uloga kao ustanove koja omogućava cjeloživotno učenje. U sklopu svoje funkcije kao istraživačke knjižnice, NLA je prešla veliki put, pogotovo pojavom tehnoloških modernizacija na prijelazu stoljeća. Pojava novih tehnologija proširila je istraživačke potrebe korisnika, teme istraživanja su se promijenile i razgranale, što je naposljetku prouzrokovalo stvaranje novih zadaća i usluga za knjižnicu. Knjižnice su također morale početi ulagati više resursa i vremena u poboljšanje načina i opsega traženja literature u istraživačke svrhe, kako bi uspjele pratiti posljedice nove tehnologije i mijenjajućih potreba modernih korisnika te osigurati odgovarajuće alate i uvjete za vršenje istraživanja u prostorima knjižnice. Promjene u istraživačkim potrebama korisnika potaknule su i veću potrebu za širenjem znanja i informacija, pa je time knjižnica dobila jednu od vjerojatno najvažnijih zadaća, diseminaciju informacija i prezentiranje ključne razlike između relevantnih informacija i dezinformacija.⁸³

NLA podupire aspekt cjeloživotnog učenja implementiran u samu srž knjižnične djelatnosti i održava razna događanja kako bi poduprla napore u promoviranju ovog plemenitog cilja. Zalaganje za cjeloživotno učenje iskazuje kroz: održavanje digitalne učionice (resurs za učitelje kojim se blago građe NLA približava učenicima, omogućava analiziranje izvora, razvijanje povijesnih vješt Wainwright, Eric. ina i učenje razvitak vlastitih

81 Hebrang Grgić, I.; A. Barbarić. Metodologija prikupljanja podataka i izrade retrospektivne bibliografije iseljeničkog tiska. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 1(2019). Str. 29-48.

82 Inozemna Croatica.// Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. URL: hit.ffzg.unizg.hr/posts/(20.6.2021.)

83 Wainwright, Eric. The Future of the Research Library in an Age of information Abundance and Lifelong Learning. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00048623.2005.10755304> (21.6.2021.)

zaključaka), satovi učenja (predavanja na licu mjesta i putem interneta kao pomoć istraživačima u razumijevanju i pristupu zbirkama i uslugama NLA, neovisno o svrsi - osobnoj, profesionalnoj ili akademskoj) te školske i nastavničke programe (koji koriste izložbe, zbirke i čitaonice NLA kao informativni resurs za učenje australske povijesti i kulture, uz vođenje programa stručnog usavršavanja nastavnika).⁸⁴

NLA je predložila nekoliko načina na koje joj njeni korisnici mogu pružiti potrebnu podršku, kao npr. uključivanjem u volonterski program knjižnice, pridruživanjem promotivnom programu *Prijatelji Knjižnice*, uključivanjem NLA u oporuku ostavljajući joj svoje privatne zbirke ili knjižnici značajnu građu te doprinosom donatorskom programu.⁸⁵

84 National Library of Australia. Using the library. Learning.

URL: <https://www.nla.gov.au/using-the-library/learning> (21.6.2021.)

85 National Library of Australia. Support us. URL: <https://www.nla.gov.au/support-us> (21.6.2021.)

4. Odnos Nacionalne knjižnice Australije prema knjižničnoj građi

S vremenom je NLA razvila i niz dokumenata i postupaka koji služe kao svojevrsno pomagalo u slučajevima katastrofe. Plan u slučaju katastrofe jedan je od dokument koje knjižnica slijedi u svom poslovanju i brizi za fond, dok ostali dokumenti koji stvaraju okvir zaštite knjižnične građe uključuju postupke u hitnim slučajevima, plan oporavka informacijske tehnologije i komunikacijsku strategiju knjižnice. DISACT iliti Disasters Australian Capital Territory jest mreža grada Canberre nastala suradnjom institucija u Australiji, koja održava redovne sastanke u svrhu rasprave vezane za pripremljenost u slučajevima katastrofe. Precizan naziv mreže je Disaster ACT (DisACT), a po prirodi funkcioniranja je neformalna i ima predstavnike svih kulturnih organizacija unutar ACT-a, uključujući osobe iz vladinih odjela, lokalnog povijesnog društva, malih poduzeća te u suštini svakoga tko želi učiti o zaštiti svojih zbirki od potencijalnih opasnosti i katastrofa. DisACT kontinuirano održava listu kontakata za hitne slučajeve, u svrhu međusobnog kontaktiranja, uz popis vrsta opreme koja je dostupna u ACT-u i koju se može koristiti. Moguće je posuđivanje opreme malih institucija od velikih institucija i nabava hitnih zaliha kutija, plastike, vlažnog papira i sl., a na raspolaganju je i oprema koja uključuje velike zamrzivače, odvlaživače zraka i vlažne usisavače. Dva puta godišnje organiziraju se vježbe ili tzv. treninzi, članova mreže DisACT - a u svrhu stjecanja adekvatnih sposobnosti djelovanja u slučaju katastrofe.⁸⁶

86 Lloyd Jennifer. Disaster Preparedness at the National Library of Australia. National library of Australia. URL: www.nla.gov.au/content/disaster-preparedness-at-the-national-library-of-australia (1.5.2020.)

5. NLA i tehnološka dostignuća

5.1. Arhiv Pandora

Australski arhiv weba Pandora nastao je 1996. godine sa zadaćom da prikuplja australske online publikacije, a utemeljila ga je Nacionalna knjižnica Australije, u njegovom oblikovanju surađujući s devet drugih knjižnica i kulturnih organizacija Australiji. Ime arhiva je akronim za misiju knjižnica, PANDORA = Preserving and Accessing Networked Documentary Resources of Australia (Očuvanje i pristup mrežnim dokumentarnim resursima Australije). U ožujku 2019. godine sadržaji Pandora arhiva postali su dio Australskog web arhiva u pretraživog putem platforme Trove. Od utemeljenja Pandora arhiva, knjižnice suradnjom kreiraju bogate i raznolike zbirke web sadržaja o svim aspektima australskog života i društva. Knjižnice su omogućile da okupljeni sadržaju budu dostupni javnosti i to na jednom mjestu, australskom web arhivu. Australski web arhiv okuplja Pandora arhiv, mrežnu arhivu australske vlade i zbirke sabranih izvora domene .au kroz jedno sučelje u platformi Trove. Svrha arhiva Pandora jest prikupljanje online publikacija i web stranica vezanih uz Australiju i australske stanovnike, a sadrži građu koja dokumentira kulturni, društveni, politički život i aktivnosti australske zajednice te intelektualne i umjetničke aktivnosti Australaca. Kriterij za odabir jest uključivanje u zbirku s ciljem dugoročnog i trajnog pristupa. Prikupljanje građe i izrada zbirki knjižnične građe pripala je NLA, koja je od sredine 1990 – ih uz širenje interneta proširila i vlastite aktivnosti te zbog obujma posla odlučila započeti suradnju s državnim i teritorijalnim knjižnicama te kulturnim institucijama, tako raspodijelivši odgovornost.⁸⁷

Sadržaj u arhivu Pandora uključen je u Nacionalnu bibliografsku bazu podataka (NBD), putem koje se može pretraživati sadržaj, uz pretraživanje putem platforme Trove. Zbirke u arhivu Pandora mogu se pregledavati kroz popise i abecedni poredak na početnoj mrežnoj stranici arhiva. Prikupljanju građe u arhiv pridonosi Zakon o obveznom primjerku i Zakon o autorskom pravu iz 1968. godine, čime se na zahtjev ravnatelja određuje obavezno polaganje građe objavljene mrežnim putem. Pandora digitalni sustav za arhiviranje (PANDAS) stvoren je s ciljem podržavanja stjecanja i upravljanja sve većom količinom podataka, učinkovitije izgradnje arhiva za sudionike na udaljenim radnim stanicama. Prvo izdanje PANDAS-a je pušteno u javnost u lipnju 2001. godine, a drugo izdanje u kolovozu

⁸⁷ Pandora. Australia's web archive. Overview. URL: pandora.nla.gov.au/overview.html (22.6.2021.)

2002. godine. PANDAS 3, uvelike poboljšana i u cijelosti preuređena verzija softvera, puštena je u proizvodnju u NLA u srpnju 2007. godine.⁸⁸

Financiranje arhiva Pandora je jednostavno, svaki sudionik arhiva daje novčani doprinos za aktivnosti arhiva iz svog tekućeg operativnog proračuna. NLA kao utemeljitelj Pandora arhiva pokriva troškove upravljanja arhivom, troškove pohranjivanja i čuvanja te troškove razvoja i održavanja tehničke infrastrukture. Održavanje arhiva financijski je zahtjevno, no za sada financiranju arhiva pridonose samo sudionici projekta i NLA. Sudionici projekta Pandora arhiva vrše arhiviranje naslova putem web softvera razvijenog u NLA, a sam PANDAS omogućuje da se svi radni tokovi i procesi odvijaju na udaljenim radnim stanicama. Arhiv je stacioniran u središtu NLA, pohranjen na središnjem serveru knjižnice. Svaki sudionik arhiva sastavlja vlastite smjernice za odabir, utvrđujući dio nacionalne zbirke za koji će preuzeti odgovornost i koristi PANDAS za dodavanje naslova arhivu. Trenutni podupiratelji i aktivni sudionici rada arhiva Pandora su: Australian Institute of Aboriginal and Torres Strait Islanders Studies, Australian War Memorial, National Gallery of Australia, National Library of Australia, Northern Territory Library and Information Service, State Library of New South Wales, State Library of Queensland, State Library of South Australia, State Library of Victoria i State Library of Western Australia.⁸⁹

5.2. Platforma za pretraživanje Trove

Trove je jedna od modernijih inovacija NLA, multifunkcionalna napredna platforma za pretraživanje. Omogućuje pronalaženje i prikupljanje više od 90 milijuna australskih informacijskih resursa te nudi novitet u smjeru područja informacija kao što su knjige, časopisi, članci, karte, slike, novine, dnevници, pisma, arhivirane web stranice, biografije ljudi i organizacija itd. Platforma za pretraživanje Trove namijenjena je široj javnosti, poglavito povjesničarima, nastavnicima, studentima, profesionalnim istraživačima, ali i svim znatiželjnicima. Zabilježeno je devet milijuna korisnika platforme 2009. godine a predviđen je veliki porast broja korisnika u budućnosti. Korištenje Trove-a postalo je revolucionarno za korisnike zbog besplatnog pristupa, ali najviše zbog neograničene dostupnosti bez obzira na mjesnu udaljenost korisnika. Korisnost Trove – a iskazana je i u projektu podržanom od strane Australuskog istraživačkog vijeća, projektu SEARCH (South Eastern Australian Recent

88 Pandora. Australia's web archive. PANDAS. URL: pandora.nla.gov.au/pandas.html (22.6.2021.)

89 Pandora. Australia's web archive. Funds. URL: pandora.nla.gov.au/panfaqs.html#funded (22.6.2021.)

Climate History) koji je koristio platformu Trove kao ključni dio istraživačkog puta. Raspon teme istraživanja obuhvaća klimatsku povijest jugoistočne Australije u posljednjih 200 - 500 godina. Informacije okupljene u Trove – u dolaze iz pouzdanih izvora poput knjižnica, muzeja, umjetničkih galerija, skladišta i arhiva. Nove informacije unutar Trove –a redovito se dodaju i ažuriraju, suradnici pridonose održavanju i prikupljanju noviteta. Postoji preko tisuću aktivnih suradnika koji su uključeni u rad Trove –a. Platforma je 2011. godine brojila minimalno dvadeset milijuna članka, a tada je procijenjen znatni rast obujma sadržaja u budućnosti te su publikacije iz razdoblja 1803. do 1954. godine digitalizirane u cijelosti. U rad platforme dodan je korisnički forum, za koji su korisnici iskazali veliku potrebu kao kanala međusobne komunikacije i razmjene informacija i resursa. Značajke foruma omogućavaju raspravu unutar virtualne zajednice, izravno kontaktiranje korisnika međusobno te mogućnost organizacije grupnih istraživanja.⁹⁰

5.3. NLA, knjižnični sustav i digitalizacija

Endeavour Information Systems je proizvođač sustava upravljanja knjižnicama za istraživačke i javne knjižnice s ciljem integracije rastućih elektroničkih resursa u vlastite zbirke. Poslije 1994. godine postao je pionirski sustav upravljanja knjižnicama, zbog ponude poboljšane funkcionalnosti, uz pružanje usluga intuitivnih sučelja čija je odlika povećana upotrebljivost i učinkovitost. Kao jedan od vodećih svjetskih dobavljača softvera za upravljanje knjižnicama - *Endeavour Information Systems*⁹¹, priopćio je javnosti da je NLA u Canberri odabrala integrirani knjižnični sustav Voyager, pomoću kojim će upravljati svojim knjižničnim fondom koji broji više od tri milijuna jedinica građe.⁹²

Fokus saveza ICADS – a (IFLA - CDNL Alliance for Digital Strategies) je ostvariti strateški najsuvremeniji razvitak digitalnih knjižnica unutar nacionalnih knjižnica. ICADS pruža međunarodnoj knjižničnoj zajednici tekuće informacije, dokumentaciju i poveznice do informacija o inovativnim digitalnim projektima, kroz web katalog projekata koji se nalaze u okviru PADI - a (The National Library of Australia's Preserving Access to Digital

90 Holley, Rose. Research using Trove. //Ethos: Journal of Social Education. Victoria: 2010. vol. 18, Str. 41-43. URL: eprints.rclis.org/15711/ (24.6.2021.)

91 Library Technology Guides. Document Repository. Endeavor Information Systems announces general availability of Endeavor Analyzer. Press Release: Endeavor Information Systems, Inc. September 12, 2006. URL: <https://librarytechnology.org/document/12175> (24.6.2021.)

92 . Pandora arhiv. Library systems today: National Library of Australia selects Voyager. //EBSCO Publishing: 2002. URL: pandora.nla.gov.au/ (24.6.2021.)

Information initiative). Tri glavna područja brige saveza su stvaranje i izgradnja digitalnih zbirki, Navedena tri područja dodatno se dijele na mnoštvo zadataka, na kojima nacionalne knjižnice neprestano rade. Rad ICADS-a nagleda savjetodavni odbor, koji se sastaje jednom godišnje na IFLA-inoj konferenciji, a sastoji se od predstavnika na razini CEO-a (glavnog izvršnog direktora) i viših službenika iz institucija osnivača, predsjedatelja CDNL-a te dva člana koja imenuje IFLA. ICADS surađuje s IFLA-om kako bi dodatno istaknuo svoju misiju i djelovanje kao savez, a to čini i kroz predstavljanje godišnjeg programa događanja na IFLA-inoj konferenciji.⁹³

NLA se zalaže za njegovanje tradicije digitaliziranja knjižnične građe zbog vjerovanja kako je to najproduktivniji i najisplativiji način očuvanja naslijeđa australskog naroda, čija bi najbolja značajka bila otvoren i besplatan pristup građi te jednakost među korisnicima. Započevši proces digitaliziranja svog fonda 2000 - ih godina, NLA je do sada stekla određenu stručnost u digitalnom snimanju građe, upravljanju projektima digitalizacije na većoj kao i na manjoj skali te dugoročnoj brizi za digitaliziranu građu. Osoblje knjižnice osiguralo je NLA imidž svjetskog vođe u isporuci online digitaliziranog sadržaja na digitalnoj knjižničnoj platformi Trove. Do 2019. godine NLA je digitalizirala veliku količinu knjižnične građe – 5,5 milijuna fotografija, 22,6 milijuna novinskih stranica i 2 milijuna stranica vladinih glasila. Svoju politiku digitaliziranja NLA je jasno opisala u dokumentu *Politika digitalizacije zbirki*, u kojem je navela strategiju upravljanja digitalnim zbirkama i pružanju pristupa takvim zbirkama. Kao ključni aspekt digitalizacije identificirana je suradnja s partnerima za digitalizaciju, jer se tako može unaprijediti tok digitalizacijskih napora i proširiti program digitalizacije kako bi se australske knjižnične zbirke učinile slobodno dostupnima na mreži. U zadnjem desetljeću program digitalizacije je znatno napredovao, uslijed primanja financijske potpore putem specijaliziranih australskih vladinih sredstava.⁹⁴

Zakon o autorskom pravu u Australiji izmijenjen je 2016. godine, čime su se proširili kriteriji za polaganje obveznog primjerka, uključivši digitalne publikacije i javnu .au web domenu. Izmjena zakona unijela je velike promjene u način sakupljanja građe australskih knjižnica, no uz adekvatne resurse i zalaganje, knjižnice su se potpuno prilagodile na

93 National Library of Australia. Pandora. PADI. URL:

<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20110824015945/http://pandora.nla.gov.au/pan/10691/20110824-1153/www.nla.gov.au/padi/topics/712.html> (26.6.2021.)

94 National Library of Australia. Digitisation of Library collections. URL: <https://www.nla.gov.au/digitisation> (27.6.2021.)

digitalno proširenje i posljedice novog zakonskog knjižničnog krajolika. Respektabilnu suradnju sa zakonom NLA je ostvarila već 1912. godine kada je uveden Zakon o obveznom primjerku, koji je od tada postao najvažniji mehanizam pomoću kojeg nacionalne i državne knjižnice mogu sačuvati objavljene publikacije svojih područja i država. Dobar odnos zakona i knjižnica poremećen je pojavom elektroničkog objavljivanja u 1980-ima i mrežnog objavljivanja u 1990 - ima, smanjivši efikasnost adekvatnog izvršenja zakona o obveznom primjerku nemogućnošću efektivne integracije novih vrsta objavljivanja publikacija knjižnični fond.⁹⁵ Većina se državnih institucija pouzda u NLA kao glavnog voditelja u području digitalizacijskih pothvata i kao jednog od najsposobnijih učitelja koji može osigurati savjete, vježbe i trening te hardverske i softverske infrastrukture u polju digitalizacije zbirki. Institucije se ugledaju u NLA kao vodećeg stručnjaka u polju digitalizacije, ne samo zbog iskazanih stručnih sposobnosti, već i zbog resursa koje posjeduje i kojima raspolaže.⁹⁶ Zakon o obveznom primjerku omogućio ostvarenje važnih djela za NLA i državne knjižnice, djela koji pridonose Australiji u kulturnom i u obrazovnom smislu te čuvaju naslijeđe australskog naroda već više od stoljeća, sakupljanje objavljenih publikacija od 1912. godine i izgradnju jedne od najboljih, najvrijednijih i najcjenjenijih knjižničnih zbirki u svijetu.⁹⁷

95 National Library of Australia. A new mandate for the digital age: implementing electronic legal deposit at the National Library of Australia. URL: <https://www.nla.gov.au/our-publications/staff-papers/a-new-mandate-for-the-digital-age-implementing-electronic-legal> (28.6.2021.)

96 Pym, Bob; Lloyd, Annemaree. //Taylor and Francis Online. Dealing with Digital Collections: Interviews with the National Library and Selected State Libraries of Australia. Australian Academic & Research Libraries: 2007. Vol.38; No.3. Str. 170.

URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2007.10721294?needAccess=true> (29.6.2021.)

97 National Library of Australia. New e-deposit service at the National Library of Australia. URL: search.informit.com.au/documentSummary;dn=429320734985783;res=IELHSS (29.6.2021.)

6. Ostale aktivnosti i djelatnosti Nacionalne knjižnice Australije

6.1. Izdavačka aktivnost Nacionalne knjižnice Australije

NLA izdaje publikacije od 1995. godine u suradnji s vodećim australskim piscima, dizajnerima i ilustratorima, a godišnje se objavi dvadesetak publikacija poput nagrađivanog asortimana popularnih i dječjih ilustriranih knjiga te tromjesečnog internetskog časopisa *Unbound*. Knjižnica izdavačku aktivnost temelji na mnogim temama koje nadahnjuju bogate i raznolike zbirke u knjižničnom fondu. Cilj izdavačke aktivnosti knjižnice je njegovanje kulturnog sjećanja nacije, potpora vitalnosti australske kulture i baštine te iskazivanje blagodati usluga, proizvoda i programa nastalih srčanim zalaganjem knjižničnog kolektiva. Izdavaštvo NLA podupire i stipendiranje te razne kreativne i intelektualne kulturne aktivnosti. Tiskane i elektroničke publikacije podjednako su važne za daljnji razvitak i napredak izdavačke aktivnosti knjižnice, privlačenje novih suradnika, partnera i knjižničnih korisnika. Knjižnični odbor za publikacije odgovoran je za i donosi odluke o godišnjem programu objavljivanja, u skladu s usvojenim smjernicama za izdavanje.⁹⁸ NLA je primila mnoge nagrade kao priznanje za trud i zalaganje podupiranjem australske kulture i baštine, kao npr. 2017. godine nagradu Children's Book Council of Australia Book of the Year, nagradu Eve Pownall za informativne knjige, 2017. godine nagradu Wilderness Society - Environment za dječju književnost - uži izbor, 2017. godine nagradu Royal Zoological Society of New South Wales Whitley za najbolju knjigu mladih prirodoslovca uz certifikat pohvale.⁹⁹

6.2. Financijsko pokroviteljstvo, programi i porezne inicijative

Program kulturnih darova australske vlade nudi porezne olakšice kako bi ohrabrilo darovanje kulturno značajnih predmeta iz privatnih zbirki u javne umjetničke galerije, knjižnice, muzeje i arhive. Zahvaljujući upravo tom programu NLA je primila veliku količinu knjiga, rukopisa, slika, fotografija, karata i zapisa usmene povijesti. Knjižnica je svjesna mnogih blagodati programa poreznih olakšica te rado prihvaća prikladne darove pojedinaca i organizacija. Za pravilno funkcioniranje programa, NLA je morala uspostaviti pravilnik prihvaćanja darova, dok Odjel za komunikacije i umjetnost upravlja programom u skladu s

98 National Library of Australia. NLA Publishing. URL:

<https://smallpressnetwork.com.au/members/national-library-australia-publishing/> (30.6.2021.)

99 Isto

darovnim odredbama zakona o porezu na dohodak i uz savjet stručnog povjerenstva i povjerenstva za porezne poticaje za umjetnost. Donatori koriste ovaj program jer su darovi oslobođeni poreza na dobit, jer mogu zatražiti i odbitak poreza za troškove dobivanja procjena posebno za ovaj program, mogu se ponositi spoznajom da njihovi darovi doprinose razvoju australskih zbirki i zato što njihove donacije mogu pomoći u očuvanju australske kulturne baštine za sadašnje i buduće generacije.¹⁰⁰

Fond NLA pruža pomoć knjižnici pri upravljanju, razvitku, očuvanju, digitaliziranju i isporuci njenih zbirki dokumentarne baštine najširem mogućem broju korisnika, na mreži i na licu mjesta. Kampanje u 2015./2016.godini podrazumijevale su projekt očuvanja i digitalizacije kineskih slika i projekt očuvanja, digitalizacije i pristupa knjižničnoj zbirci građe koja se odnosi na žensko biračko pravo. Donatori fonda NLA podijeljeni su u nekoliko kategorija, ovisno o visini novčane potpore, a navedene kategorije su: glavni pokrovitelj (za poklone u visini od 1.000.000 dolara ili više), platinasti pokrovitelj (za poklone u visini od 250 000 dolara ili više), zlatni pokrovitelj(za poklone u visini od 100.000 dolara ili više), srebrni pokrovitelj (za poklone u visini od 25 000 dolara ili više), brončani pokrovitelj (za poklone u visini od 10 000 dolara ili više), pokrovitelj (za poklone u visini od 1.000 dolara ili više) i donator (za poklone u visini do 1.000 dolara.¹⁰¹

100 National Library of Australia. Cultural Gifts Program and tax incentives. URL: www.nla.gov.au/support-us/cultural-gifts-program-and-tax-incentives (2.7.2021.)

101 National Library of Australia. Annual Report 2015. - 2016. Appendix G: National Library of Australia Fund. URL: <https://www.nla.gov.au/corporate-documents/annual-report/2015-2016/appendix-g-national-library-of-australia-fund> (2.7.2021.)

7. Istraživanje korisničkog mišljenja o radu NLA kroz anketu putem društvenih mreža

7.1 Cilj, uzorak i metodologija

Cilj istraživanja je utvrditi zadovoljstvo korisnika radom Nacionalne knjižnice Australije. U tu svrhu osmišljena je i provedena kratka anketa putem dvaju društvenih mreža, Facebook – a i Twitter –a. Anketa je provedena tijekom kolovoza 2019. godine, distribuirana putem web linkova na društvenim mrežama Facebook i Twitter. Anketa se sastojala od dvanaest kratkih pitanja, pomoću kojih se nastojalo prikazati suodnos korisnika i NLA, a provedena je na uzorku od 100 ispitanika. Za kreiranje odgovora korištena je Likertova ljestvica koja je vrsta najčešće primjenjivane ljestvice za mjerenje stavova, a sastoji se od tvrdnji koje izražavaju pozitivan ili negativan stav prema nekom objektu stava, dok svaku tvrdnju prati najčešće pet mogućih odgovora.¹⁰²

Knjižničnim korisnicima društvena mreža Facebook je privlačnija kao sredstvo praćenja aktivnosti knjižnice, sudjelovanja u aktivnostima i radu knjižnice te prema procjenama statističkih stručnjaka, NLA putem Facebook – a prati 47 tisuća korisnika¹⁰³; dok putem društvene mreže Twitter 43 tisuće korisnika¹⁰⁴ prati rad knjižnice. Svoje službene stranice na navedenim društvenim mrežama, NLA je dizajnirala profesionalno i učinkovito, učinivši ih efikasnim i vizualno privlačnim te jednostavnim za korištenje i komuniciranje.

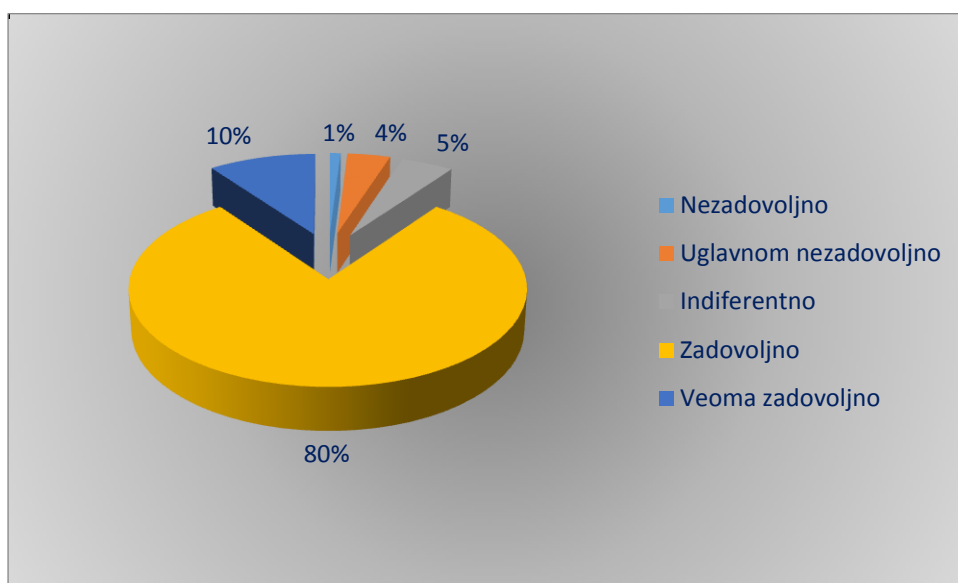
102 Likertova ljestvica. LZMK. Hrvatska enciklopedija.
URL: www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36507 (4.7.2021.)

103 Facebook. National Library of Australia. URL:
www.facebook.com/National.Library.of.Australia/?ref=br_rs (4.7.2021.)

104 Twitter. National Library of Australia. URL: twitter.com/nlagovau (4.7.2021.)

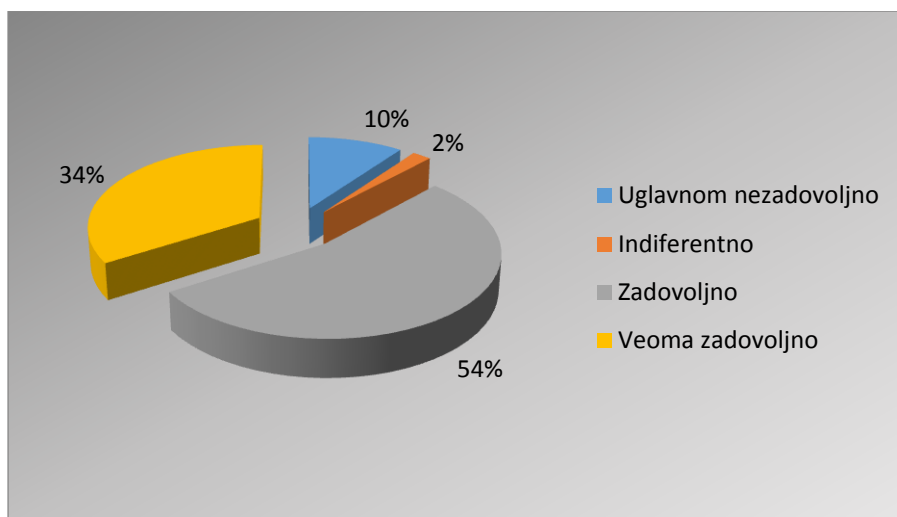
7.2. Rezultati istraživanja

Učestalost posjeta korisnika knjižnici varira, tako jednom dnevnom knjižnicu posjeti 27% korisnika, jednom tjedno 16% korisnika, jednom mjesečno 11% korisnika i nekoliko puta mjesečno 46% korisnika. Što se tiče zadovoljstva korisnika veličinom i raznolikošću knjižničnog fonda, velik broj korisnika je zadovoljan (čak 80%), dok je 10% korisnika veoma zadovoljno, 5% korisnika indiferentno, uglavnom nezadovoljno je 4% korisnika te je samo 1% korisnika nezadovoljno (Grafikon 2).

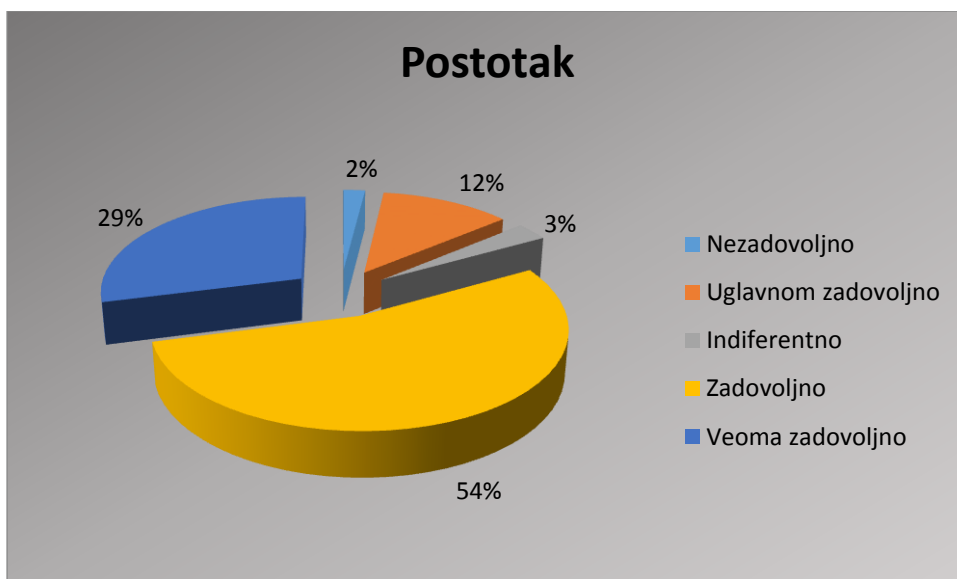
Grafikon 2.) Zadovoljstvo korisnika veličinom i raznolikošću knjižničnog fonda

Zadovoljstvo radom i profesionalnošću knjižničnog osoblja iskazalo je 37% korisnika, 49% korisnika je izjavilo da je veoma zadovoljno, indiferentno se osjeća 11% korisnika, a uglavnom nezadovoljno je 3% korisnika. Čak 59% korisnika je zadovoljno rasponom usluga koje knjižnica nudi, 36% je veoma zadovoljno, indiferentno je 3% korisnika, dok se 2% korisnika osjeća uglavnom nezadovoljno. Veoma zadovoljno dostupnošću knjižnične građe je 34% korisnika, zadovoljno je 54% korisnika, indiferentno se osjeća 2% korisnika, dok je čak 10% korisnika uglavnom nezadovoljno (Grafikon 5).

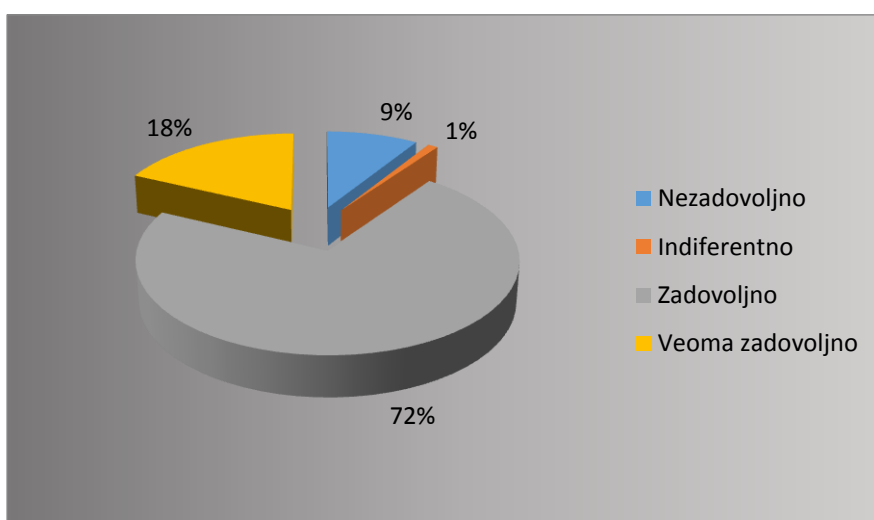
Grafikon 5.) Zadovoljstvo korisnika dostupnošću knjižnične građe

Na pitanje o stupnju zadovoljstva radnim vremenom knjižnice, 19% korisnika je odgovorilo da je veoma zadovoljno, 50% da je zadovoljno, indiferentno je 5% ispitanika, uglavnom nezadovoljno je 25% korisnika te je 1% korisnika u potpunosti nezadovoljan. Po pitanju zadovoljstva tehničkom i tehnološkom opremljenosti knjižnice, 18% korisnika je izjavilo da je veoma zadovoljno, 74% da je zadovoljno, 5% korisnika da je indiferentno te 3% korisnika da je uglavnom nezadovoljno opremljenošću knjižnice u tom smislu. Po pitanju zadovoljstva radionicama, predavanjima, izložbama i sl. aktivnostima koje knjižnica nudi i održava, 44% korisnika je izjavilo da je veoma zadovoljno, kao i drugih 44% da je zadovoljno, 9% korisnika je indiferentno, a samo 3% korisnika uglavnom nezadovoljno. Rasponom multikulturalne građe knjižnice 29% korisnika je veoma zadovoljno, 54% zadovoljno, indiferentno je 3% korisnika, uglavnom nezadovoljno čak 12%, a u potpunosti nezadovoljno 2% korisnika (Grafikon 9).

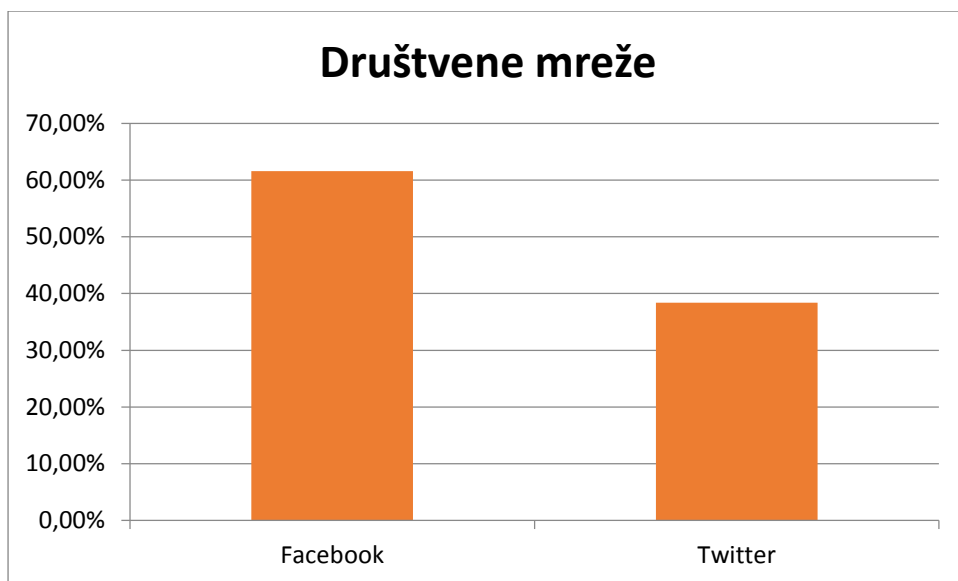

Grafikon 9.) Zadovoljstvo korisnika obujmom knjižničnog fonda

Zadovoljstvo uvjetima za rad i istraživanje koje knjižnica pruža u svojim prostorijama iskazalo je visokih 72% korisnika, dok je 18% korisnika veoma zadovoljno, indiferentno 1%, a nezadovoljno 9% korisnika (Grafikon 10). Zadovoljstvo dostupnošću i iskoristivošću knjižnične građe i usluga za vršenje znanstvenih istraživanja iskazalo je 63% korisnika, nasuprot 26% zadovoljnih korisnika, 2% indiferentnih i 9% u potpunosti nezadovoljnih korisnika. Korisnici su anketu mogli ispuniti preko poveznice postavljene na društvenu mrežu Facebook i Twitter. Većinski broj korisnika ispunio je anketu uz pomoć društvene mreže Facebook, prevagnuvši omjer sa 61.6%, dok je pomoću društvene mreže Twitter anketu ispunilo 38.4% korisnika (Grafikon 12).

Grafikon 10.) Zadovoljstvo korisnika uvjetima za rad i istraživanje koje knjižnica pruža u svojim prostorijama.

Grafikon 12.) Omjer dvaju društvenih mreža korištenih u sklopu istraživanja

7.3. Zaključak istraživanja

NLA veoma pažljivo brine o svojoj izloženosti u medijima i na društvenim mrežama. Službene stranice NLA na društvenim mrežama Facebook i Twitter služe online komunikaciji s korisnicima, za informiranje korisnika o tekućim i budućim događanjima te marketinškom reklamiranju djelatnosti knjižnice i knjižničnih partnera, raznih projekata i noviteta u svijetu knjižnica. Osim pisanih informacija, knjižnica je multimedijски aktivna na svojim profilima društvenih mreža te uz fotografije, objavljuje i video snimke događanja vezanih uz knjižnične aktivnosti.

Prema sveukupnim rezultatima anketnog istraživanja, NLA bi trebala uložiti dodatne napore i unaprijediti opću dostupnost svoje knjižnične građe, izmijeniti i produljiti radno vrijeme u svrhu poboljšanog korisničkog iskustva, proširiti opseg multikulturalne građe koju sabire, blago prilagoditi uvjete za rad i istraživanje koje pruža u svojim prostorijama te neznatno rekalkibrirati dostupnost i iskoristivost građe i postojećih usluga vezanih za vršenje znanstvenih istraživanja.

8. Zaključak

Nacionalna knjižnica Australije postala je svjetski uzor u knjižničarskoj struci. Svakodnevnim naporima nastoji ostvariti nova postignuća i proširiti kulturne horizonte korisnika i knjižničara diljem Australije i svijeta. Tijekom zadnjih godina 20. – og stoljeća Nacionalna knjižnica Australije pronašla je nove, efikasnije i dugotrajnije načine da se poveže s korisnicima, zahvaljujući konstantno razvijajućoj modernoj tehnologiji. S jedne strane, moderna tehnološka dostignuća omogućila su mnoga poboljšanja i napretke u poslovanju knjižnica, no također su postala njen najljući i najopasniji protivnik. Uslijed brzine i visine napretka tehnologije, knjižnični korisnici pronalaze razne druge oblike razonode koji ih postepeno odvrćaju od posjeta knjižnici i korištenja njenih usluga i resursa u svrhu društvenog, obrazovnog, duhovnog i osobnog napretka. Nedostatak vremena i užurbani način života, uz razvitak tehnologije i njenu rastuću dostupnost, jedan je od najdosljednijih problema koji uzrokuje distanciranje korisnika od knjižnice i korištenja njenih blagodati. U današnjem dobu postaje sve teže održavati uravnoteženi odnos tehnologije, knjižnica i knjižničnih korisnika.

Jedan od najboljih načina poboljšanja odnosa korisnika i knjižnice bio bi povećanje državnog proračuna za financijska sredstva u korist ekspanzije dosega knjižnica i knjižničnih usluga te pokretanje kulturno – društvene inicijative za siromašno i mjesno udaljeno stanovništvo, uz povećanje broja kvalificiranog stručnog knjižničarskog kadra i povećanu socijalnu integraciju knjižničnog osoblja u korisničke zajednice. Korisno bi bilo i provesti implementaciju obrazovne reforme koja bi pridala više pozornosti na djecu predškolske dobi i izgradnju njihova čvrstog i trajnog odnosa sa knjigama i knjižničnim svijetom.

9. Literatura

Australian Dictionary of Biography. // Wadsworth, Arthur (1864–1931).

URL: <http://adb.anu.edu.au/biography/wadsworth-arthur-8943/text15717> (11.6.2021.)

Australian Dictionary of Biography. // Binns, Kenneth (1882–1969).

URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/binns-kenneth-5238/text8819> (11.6.2021.)

Australian Dictionary of Biography. // White, Sir Harold Leslie (1905–1992).

URL: <https://adb.anu.edu.au/biography/white-sir-harold-leslie-1557/text34524> (11.6.2021.)

Australian Academic & Research Libraries. Harrison Bryan.

URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2008.10721337> (12.6.2021.)

Australian Library and Information Association. Anne-Marie Schwirtlich.

URL: <https://www.alia.org.au/anne-marie-schwirtlich> (13.6.2021.)

Australian Library and Information Association. Warren Horton.

URL: <https://www.alia.org.au/warren-horton> (12.6.2021.)

Australian Library and Information Association. Jan Fullerton.

URL: <https://www.alia.org.au/jan-fullerton> (12.6.2021.)

CDNLAO Newsletter. Introducing Dr Marie-Louise Ayres. Confrence of Directors of National Libraries in Asia and Oceania. National Library of Australia. *No. 89, August 2017.*

URL:

www.ndl.go.jp/en/cdnlao/newsletter/089/893.html?fbclid=IwAR2bQV4BZxjRnPwO0ZKJAJayzIv5hUpKuQ17reG7NOTDqxfBVHbJJ_KnOYc (14.6.2021.)

Department of Agriculture. Water and the Environment. Australian Heritage Database. Commonwealth Heritage List. URL:

http://www.environment.gov.au/cgi-bin/ahdb/search.pl?mode=place_detail;place_id=105470 (10.6.2021.)

Federal Register of Legislation . National Library Act 1960. Compilation No.12.

URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C01080> (8.6.2021.)

Federal Register of Legislation. National Library Act 1973. No. 217 of 1973.

URL: <https://www.legislation.gov.au/Details/C1973A00217> (10.6.2021.)

Farquharson, John. Obituaries Australia. Fleming, Allan Percy. (1912–2001)

URL: <https://oa.anu.edu.au/obituary/fleming-allan-percy-387/text388> (11.6.2021.)

Facebook. National Library of Australia. URL:

www.facebook.com/National.Library.of.Australia/?ref=br_rs (4.7.2021.)

Harris, John. Hiding the Bodies: the myth of the humane colonisation of Australia. // Journal of Aboriginal History. Vol. 27, Str. 79-104.

Hebrang Grgić, I.; A. Barbarić. Metodologija prikupljanja podataka i izrade retrospektivne bibliografije iseljeničkog tiska. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 1(2019). Str. 29-48.

Holley, Rose. Research using Trove. //Ethos: Journal of Social Education. Victoria: 2010. vol. 18, Str. 41- 43. URL: eprints.rclis.org/15711/ (24.6.2021.)

IFLA. World Library and Information congress: 75th IFLA general conference and council. The development of parliamentary libraries: Illustrated by examples from the New Zealand Parliamentary Library and others. Fraser Moira and Martin John. 23-27 August 2009, Milan, Italy. . URL: <https://www.ifla.org/past-wlic/2009/90-fraser-en.pdf> (1.6.2021.)

Inozemna Croatica.// Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu.

URL: hit.ffzg.unizg.hr/posts/(20.6.2021.)

Keane, M.V. The Development of Education for Librarianship in Australia Between 1896 and 1976, with Special Emphasis Upon the Role of the Library Association of Australia. // The Australian Library Journal (May 1982). Str. 13. – 16.

Library Technology Guides. Document Repository. Endeavor Information Systems announces general availability of Endeavor Analyzer. Press Release: Endeavor Information Systems, Inc. September 12, 2006. URL: <https://librarytechnology.org/document/12175> (24.6.2021.)

Lloyd Jennifer. Disaster Preparedness at the National Library of Australia. National library of Australia.

URL:www.nla.gov.au/content/disaster-preparedness-at-the-national-library-of-australia (1.5.2020.)

Likertova ljestvica. LZMK. Hrvatska enciklopedija.

URL: www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=36507 (4.7.2021.)

National Library of Australia. Visit. Venue hire. URL: <https://www.nla.gov.au/venue-hire> (10.6.2021.)

National Library of Australia. Enterprise Agreement.

URL: <https://www.nla.gov.au/enterprise-agreement> (11.6.2021.)

National Archives of Australia. Leaders of the National Archives. Anne-Marie Schwirtlich.

URL: <https://www.naa.gov.au/about-us/organisation/history/leaders.aspx> (12.6.2021.)

National Library of Australia. Director-General and Executive Member Dr Marie-Louise Ayres.

URL: <https://www.nla.gov.au/library-council/mayres> (14.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Asian. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/asian#> (15.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Dance. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/dance> (15.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Ephemera. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/ephemera> (15.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Indigenous.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/indigenous> (16.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Manuscripts.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/manuscripts> (16.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Maps.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/maps> (17.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Music.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/music> (17.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Newspapers.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/newspapers> (17.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Oral history and folklore.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/oral-history-and-folklore> (17.6.2021.)

National Library of Australia. Collections. Pacific.

URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/pacific-collections> (18.6.2021.)

National library of Australia. History of the National Library collections until 1980 (extract from Burmester). URL: <https://www.nla.gov.au/history-of-the-collections/burmester-extract> (18.6.2021.)

National library of Australia. Petherick Collection. URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/petherick-collection> (18.6.2021.)

National library of Australia. Nan Kivell Collection. URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/nan-kivell-collection> (19.6.2021.)

National Library of Australia. Ferguson Collection. URL: <https://www.nla.gov.au/selected-library-collections/ferguson-collection> (19.6.2021.)

National Libarray of Australia. Collections. Picture. URL: <https://www.nla.gov.au/what-we-collect/pictures> (19.6.2021.)

National library of Australia. Reading rooms. URL: www.nla.gov.au/reading-rooms (20.6.2021.)

National library of Australia. Collecting Multicultural Australia. URL: www.nla.gov.au/building-our-collections/collecting-multicultural-australia (20.6.2021.)

National library of Australia. Multicultural newspapers now available online.
URL: www.nla.gov.au/media-releases/2012/06/18/multicultural-newspapers-now-available-online (20.6.2021.)

National library of Australia catalogue. Multicultural [microform]. Multilingual Resources. A Vendor Directory.

URL: [catalogue.nla.gov.au/Record/5376127?lookfor=Multicultural%20%22\[microform\]%22%20Multilingual%20Resources%20A%20Vendor%20Directory&offset=1&max=5412339](http://catalogue.nla.gov.au/Record/5376127?lookfor=Multicultural%20%22[microform]%22%20Multilingual%20Resources%20A%20Vendor%20Directory&offset=1&max=5412339) (20.6.2021.)

National Library of Australia. Using the library. Learning.
URL: <https://www.nla.gov.au/using-the-library/learning> (21.6.2021.)

National Library of Australia. Support us.
URL: <https://www.nla.gov.au/support-us> (21.6.2021.)

National Library of Australia. Pandora. PADI. URL: <https://webarchive.nla.gov.au/awa/20110824015945/http://pandora.nla.gov.au/pan/10691/20110824-1153/www.nla.gov.au/padi/topics/712.html> (26.6.2021.)

National Library of Australia. Digitisation of Library collections. URL: <https://www.nla.gov.au/digitisation> (27.6.2021.)

National Library of Australia. A new mandate for the digital age: implementing electronic legal deposit at the National Library of Australia. URL: <https://www.nla.gov.au/our-publications/staff-papers/a-new-mandate-for-the-digital-age-implementing-electronic-legal> (28.6.2021.)

National Library of Australia. New e-deposit service at the National Library of Australia. URL: search.informit.com.au/documentSummary;dn=429320734985783;res=IELHSS (29.6.2021.)

National Library of Australia. NLA Publishing. URL: <https://smallpressnetwork.com.au/members/national-library-australia-publishing/> (30.6.2021.)

National Library of Australia. Cultural Gifts Program and tax incentives. URL: www.nla.gov.au/support-us/cultural-gifts-program-and-tax-incentives (2.7.2021.)

National Library of Australia. Annual Report 2015. - 2016. Appendix G: National Library of Australia Fund. URL: <https://www.nla.gov.au/corporate-documents/annual-report/2015-2016/appendix-g-national-library-of-australia-fund> (2.7.2021.)

Obituaries. Carrick, Neville.

URL: <https://www.hslc.org.uk/wp-content/uploads/142-14-Obituaries.pdf> (11.6.2021.)

Pandora. Australia's web archive. Overview. URL: pandora.nla.gov.au/overview.html (22.6.2021.)

Pandora. Australia's web archive. PANDAS. URL: pandora.nla.gov.au/pandas.html (22.6.2021.)

Pandora. Australia's web archive. Funds. URL: pandora.nla.gov.au/panfaqs.html#funded (22.6.2021.)

Price, David Julian. Chiring Meetings. Governance. Meeting Procedure. Deliberative votes. URL: <https://davidprice.com/meeting-mastery-posts/deliberative-votes/> (8.6.2021.)

Pandora arhiv. Library systems today: National Library of Australia selects Voyager. //EBSCO Publishing: 2002. URL: pandora.nla.gov.au/ (24.6.2021.)

Pym, Bob; Lloyd, Annemaree. //Taylor and Francis Online. Dealing with Digital Collections: Interviews with the National Library and Selected State Libraries of Australia. Australian Academic & Research Libraries: 2007. Vol.38; No.3. Str. 170.

URL:

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00048623.2007.10721294?needAccess=true> (29.6.2021.)

Remarkable occurrences : the National Library of Australia's first 100 years 1901-2001. Urednik Peter Cochrane. Canberra : National Library of Australia, 2001.

Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Birth of a Library.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (1.6.2021.)

Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Bush Capital Pioneers.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (1.6.2021.)

Trove. Pandora archive. Our Nations Album: Our heritage revealed.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

Trove. Pandora archive . Our Nations album: Housing the collections.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (4.6.2021.)

Trove. Pandora archive. Our Nations album: From the bush to beyond.

URL:<https://webarchive.nla.gov.au/awa/20030328182317/http://www.nla.gov.au/history/frameset-bush.html?content/beyond1.html~mainFrame> (7.6.2021.)

Twitter. National Library of Australia. URL: twitter.com/nlagovau (4.7.2021.)

Vellcott, E. R. The Australian Library Journal. // George Chandler: an obituary.

URL:<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/00049670.1993.10755626?needAccess=true> (12.6.2021.)

Wainwright, Eric. The Future of the Research Library in an Age of information Abundance and Lifelong Learning.

URL: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00048623.2005.10755304> (21.6.2021.)

Woods, Martin P. The Maps Collection of the National Library of Australia. Cartographic perspectives. No. 63, Spring 2009. Str. 76 – 77.

URL:

<https://www.google.com/search?q=Woods%2C+Martin+P.+The+Maps+Collection+of+the+National+Library+of+Australia.+Cartographic+perspectives.+No.+63%2C+Spring+2009.+Str.+76+%E2%80%93+77.&aq=chrome..69i57.836j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

(17.06.2021.)

Popis oznaka i kratica

NLA – Nacionalna knjižnica Australije

ABN - Australaska bibliografska mreža

NBD - Nacionalna bibliografska baza

IT – informacijske tehnologije

VHS - Video Home System (Kućni video sustav)

DVD - Digital Versatile Disc (Svestrani digitalni disk)

CD - Compact disc (Kompaktni disk)

PC - Personal computer (Osobno računalo)

ALBIS - Australian Business Licence and Information Service (Australsko knjižnično temeljen informacijski sustav)

ERIC - Education Resources Information Center (Informacijski centar za obrazovne resurse)

SSCI - Social sciences citation indeks (Indeks citiranja za društvene znanosti)

MEDLINE - Medical Literature Analysis and Retrieval System Online - bibliografska baza podataka

WLN - Western Library Network (Mreža zapadnih biblioteka)

AUSINET - Australian Institute of Electrotechnology (Australski institut za elektrotehniku)

LAA - Library Association of Australia (Australsko knjižničarsko društvo)

IFLA - International Federation of Library Associations and Institutions (Međunarodna federacija knjižničnih udruga i institucija)

ALIA - Australian Library and Information Association (Australaska Knjižnično – Informacijska udruga)

ASA - Australian Society of Archivists (Australsko društvo Arhivista)

ANU - The Australian National University (Australsko Nacionalno Sveučilište)

FRBR - Functional Requirements for Bibliographic Records (Uvjeti za funkcionalnost bibliografskih zapisa)

NED – National e – deposit service (Nacionalna eDepozit služba)

PROMPT – Programi za australske izvedbene umjetnosti i sitni tisak

PMB – Pacific Material Bureau (Ured Pacifičkih rukopisa)

AJCP - Australian Joint Copying Project – Australski zajednički projekt kopiranja

ACT - Australian Capital Territory (Glavni Teritorij Australije)

ICOMOS - International Council on Monuments and Sites (Međunarodno Vijeće za spomenike i mjesta)

DISACT - Disasters Australian Capital Territory (Mreža za katastrofe Australskog Glavnog Teritorija)

CMA - Collecting Multicultural Australia (Prikupljanje multikulturalne Australije)

PANDORA - Preserving and Accessing Networked Documentary Resources of Australia (arhiv za Očuvanje i pristup mrežnim dokumentarnim resursima Australije)

PANDAS – Pandora Digital Archiving System (Pandora digitalni sustav za arhiviranje)

Popis slika

Slika 1: Dom Parlamenta Melbourne , 1900.godine.....	4
Slika 2: Interijer Parlamentarne knjižnice, Dom Parlamenta u Melbourneu prije 1927.godine.....	5
Slika 3: Prva spremljena kutija knjiga ukrcana za premještaj knjižnice 1926.godine.....	6
Slika 4: Knjižnično osoblje čeka dolazak knjižnične građe iz Melbournea.....	7
Slika 5: Crtež prijedloga zgrade Nacionalne knjižnice u Canberri (1934.godine).....	12
Slika 6: Polaganje jednog od dva kamena temeljca za zgradu knjižnice u Kings Avenue.....	13
Slika 7: Zgrada knjižnice u Kings Avenue u vrijeme 1930- ih godina, iz Zbirke slika i fotografija NLA.....	13
Slika 8: Filmski odjel u staroj Acton bolnici u Canberri 1950- ih godina.....	14
Slika 9: Kingston ogranak NLA u Canberri, 7. srpnja 1967.godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA.....	14
Slika 10: Zgrada NLA u izgradnji, lipanj 1966. godine, iz Zbirke slika i fotografija NLA...	15
Slika 11: Otvorenje nove zgrade, skulptura Henrya Moorea 1968. godine.....	15
Slika 12: Damian McDonald, izgled NLA 2001. godine.....	16
Slika 13: NLA Hume skladište, vanjski izgled - 2001. godine.....	17
Slika 14: NLA Hume skladište, unutrašnji izgled - 2001.godine.....	17
Slika 15: NLA, Fancom M200 computer pribavljen 1984 . godine za potporu ABN funkcijama.....	18

Povijesni pregled djelovanja Nacionalne Knjižnice Australije

Sažetak

Rad prikazuje povijesni pregled djelovanja Nacionalne knjižnice Australije, njenu borbu kao obrazovne i kulturne institucije na nacionalnoj razini te njeno zalaganje i doprinos očuvanju kulturno – društvene baštine australskog stanovništva kroz svijet knjižničarske profesije. Ističe se odnos okolnosti i australskog društva u vremenskom, mjesnom i tehnološkom pogledu, njihov suživot i posljedice supostojanja kroz odnos korisnika i knjižnice kao kulturno – obrazovne ustanove. Ističe se požrtvornost knjižničnog osoblja, ali i korisnika, u postizanju napretka, inovacija i jačanja odnosa knjižnice na nacionalnom nivou. Iznosi se utjecaj modernog doba i tehnologije na knjižnicu i korisnike te novi putevi koji se neizbježno stvaraju međusobnom interakcijom modernog svijeta knjiga kao duhovnog blaga. Uočavaju se pozitivne karakteristike u odnosu korisnika prema knjižničnoj građi i uslugama, unatoč konstantnom konzistentnom širenju tehnologije i njenom sve agresivnijem zadiranju u svaki aspekt i područje ljudskog života. Multikulturalnost je postala veoma bitan dio današnje socijalne stvarnosti, za čije očuvanje i promociju u svijetu knjižnica se brine Nacionalna knjižnica Australije te skladno spaja staro i novo, knjižnične usluge, tehnologiju i današnje iznimno lako promjenjivo ljudsko društvo. Kao svjetski poznata institucija, NLA biva i ostaje jednom od ponajboljih primjera zalaganja i borbe knjižničarske struke za opstanak kulturno – književne baštine i naslijeđa jednog naroda.

Ključne riječi: Naslijeđe, multikulturalnost, informacijsko – komunikacijske tehnologije, korisnici, društvo

Historical overview of the work of the National Library of Australia

Summary

This thesis presents a historical overview of the work of the National Library of Australia, its struggle as an educational and cultural institution at national level, and its commitment and contribution to the conservation of the cultural and social heritage of the Australian population throughout the world of the library profession. The relationship between circumstances and Australian society in temporal, local and technological terms, their coexistence and the consequences of coexistence through the relationship between users and the library as a cultural and educational institution, is emphasized. The dedication of library staff and users, in making progress, innovating and strengthening library relationships at the national level, is shown. The influence of the modern age and technology on the library and its users, as well as new avenues that inevitably are created by the interaction of the modern world of books as a spiritual treasure, are presented. Positive characteristics are observed in the attitude of users towards library materials and services, despite the constant consistent spread of technology and its increasingly aggressive intrusion into every aspect and area of human life. Multiculturalism has become a very important part of today's social reality, whose preservation and promotion in the world of libraries is taken care of by the National Library of Australia and harmoniously integrates old and new, library services, technology and today's extremely changeable human society. As a world-renowned institution, the NLA remains one of the best examples of the commitment and struggle of the library profession for the survival of one nation's cultural – and literary heritage.

Keywords: Heritage, Multiculturalism, Information and Communication Technologies, Users, Society